

Kérlekint küldött
cikkeit csak ak-
kor küldünk víz-
szá, ha helyegyet
mellékletnek. Kér-
esteket hat hét-
nél tovább nem
őrünk.

Szerkesztőség:
VII., Nefelejts-
szón 47.

A NŐ ÉS A TÁRSADALOM

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE
ÉS A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Cikkeket csak a
szerző engedelmé-
vel, lapunk egyéb
tartalmát A NŐ és
a társadalom meg-
nevezése mellett
szabad átvenni.

Hirdetvétel:
Andrássy-út 23.
Telefon 20-72.

TARTALOM: Csontos István: A szép-nem ügyvédje az asszonyi nemet sértegető vád-okok ellen. – László Artúr: A nők találmányi produktivitása. – Szegevári Sándorné: Férfiak jogszolgáltatása. – Glosszák. – Schwarz Gusztáv: A nők jogi stúdiumáról. – Kácsér Lipót: Westermarck a házasság természetrajzáról. – Szemle. – Irodalom. – A Feministák Egyesületének hivatalos közleményei. – A Nőtisztviselek Országos Egyesületének hivatalos közleményei.

Washington állama november hó 9-én megadta a nőknek az általános, aktív és passzív választójogot.

A „Férfiliga a nők választójoga érdekében” lapunkat hivatalos közlönyévé választotta.

Broda tanár 12-iki előadására és a 17-iki irodalmi estélyre minden olvasónk figyelmét felhívjuk.

A SZÉP-NEM ÜGYVÉDJE

AZ ASSZONYI BECSET SÉRTEGETŐ VAD-OKOK
ELLEN.

Írta: CSONTOS ISTVÁN, Kassán, 1829-ben.

(Befejezés.)

Az e' féle kegyetlen rendszabások és törvények pedig nem csak a Rómaiaknál; hanem még a régibb Görögöknél és egyéb nemzeteknél is csak nem hasonlók voltak, úgy hogy Skóciában az asszonyok még csak személyeknek sem tekintettek, 's ez előtt egy pár száz esztendővel még csak tanúbizonyosságoknak sem vétettek-fel. – Franciaországban is olly megvetett állapotban voltak az asszonyok, hogy még csak 1509-dik esztendőtol olta van szabadságjok a férfiak' társaságában szabadon megjelenhetésre, az előtt pedig arra sem tartattak méltóknak. – Sok napkeleti Nemzetek pedig még máj napig is kemény elnyomattatás alatt tartják asszonyaikat.

Ezekből hát világos az, hogy az asszonyok egyedül csak a rajtok uralkodni szerető férfiak' kegyetlen szívűségöknél fogva fosztattak meg természeti jussaikkal élhetésöktől, melyet a'ból is eléggé láthatni; hogy az asszonyi-nem' neveltetésére 's társasági életéhez megkívántató

kiformáltatására különös oskolák 's nevelő intézetek még máig sintsenek az Ország költségén felállítva; hanem csak a férfiak' számokra. Melly egyenesen oda czéloz, hogy az asszony féléknek az ő anyjoktól megtanult sütés, főzés, mosás, fonás, varrás és egy kis magok kicsinosításbéli tudomány elegendő legyen társasági életök' folytatására, 's a'nál felébb még csak gondolkozni se tudjanak; hanem gyermeki vakságban maradva legfőbb kötelességökké tegyék a' vak engedelmisséget, 's bekötött szemekkel és békös lábakkal itt-ott tapogatózva csak botorkázzanak, 's magokról, többet se ne tudjanak se ne lássanak: mint azt hogy ők a' természettől egyedül csak a' férfiak' kedvökért 's azoknak szükségök tejesítéséért alkottattak.

Az ugyan eltagadhatatlan igazság-is, hogy az asszonyok a' férfiakért élnek: de hát a' férfiak váljon kikért? váljon nem szinte úgy az asszonyokért-e? Ha hát költsönösen egyik a' másikért élnek, 's együtt neveztetetnek embernek: természetesen az asszonyoknak-is mint valóságos embereknek épen azon emberi jussokkal kellene bírniok, mellyekkel a' férfiak felesleg is bírnak, és a'ról épen nem kellene elfelejtkezni; hogy a' férfi és asszony nevezeték, csak a' nemi különbségtől veszik eredetöket; különben egyik a' másiknál semmiben sem emberebb. A' nyöstény oroszlány nem de nem szinte olly oroszlány-e: mint a' hím? a' nyöstény galamb nem ollyan galamb-e: mint a' hím? így van a' dolog az emberi állapotban is; ha az állatok' neveztetésöktől különbözni kívánás nem adta volna az emberek' szájokba azt a' szót asszony: a' szerént úgy kellene mondani nyöstény ember. Így hát

valóságos emberek az asszonyok, még pedig olyanok, kiket a' férjfiak nem csak embereknek; de még angyaloknak is neveznek. A' kik előtt sokszor még a' Fejedelmek is lerakják koronájokat; a' nagy tekintetű ministerek letérdepelnek; a' kemény Vitézek meglágyulnak; sőt még a' tudományokkal teljes fejű bölcssek is minden bölcsességükről megfelejtkezve az asszonyi kellemekeknek meghódolnak.

E' szerént tehát, minden tekintetben úgy kellene az asszonyoknak emberi jussaikkal élniek valamint a' férjfiaknak, és asszonyi kötelességeik' pontosan telyesíthetésére, épen olly szoros felvigyázattal elkészíttetniek: mint a' férjfiak a' különabféle élet-nem módok' folytatására. Mert különben ha csak épen annyiban tekintetnek, és szükségeseknek is csak annyiban tartatnak, mennyiben ők az ő szelíd érzésü kellemességgel a' férjfiak' érzékenységeit csiklándoztathatják: hát negyven esztendő után mire valók? mi hasznokat lehet venni, midőn már a' keblekből fogyni kezdő tűz csak hamvában hever? Elvesse az ember őket: mint azon virágokat, mellyeknek színőket elhervaszták 's szagjokat kiszívták? vagy mint a' kopott ruhát és törtt fazekat, mit többé nem használhatnak? a' vagy föbe verjék őket: mint némelly vad nemzeteknél az elvénhedetteket? Pedig a' mostani állapotjokban igen csak illy formán tekintetnek; holott különböző neveltetésüknél és állapotban tartatásoknál fogva, negyven esztendejük után még sokkal több hasznot tehetnének az emberiségnek, mint előtte. Mert melly temérdek roszaktól, kedvetlenségektől 's ön magokra következtetni szokott szerencsétlen eseteiktől hátrataróztatatnák a' szárnyok alatt nőtt nevendékjeiket, és mennyi semmire való, vesztegető, iszós férjfiakat jó útra téríthetnének! De így nem lévén semmi tekintetök, nem hogy férjeikkel boldogulhatnának; de még tulajdon gyermekeikkel sem sokra mehetnek.

Az a' balítélet, melly az emberek között asszonyaikra nézve uralkodik; hogy t. i. ő nékiek a' gyülekezetekben és egyéb társasági dolgokban befolyások ne legyen, 's férjeiknek vak engedelmisséggel lekötelezettjei légyenek, 's nékiek még akarni sem szabad; ha csak férjeik a'ban meg nem egyeznek: igen nagy mértékben támogatatik a' Sz. Pál Korintusba írt levele XIV-dik Rész: 34-35 Versein. De azoknak értelmöket az emberek helytelenül magyarázzák. Azonban ha mindjárt valósággal úgy lehetne is venni a' dolgot: ki tagadhatja azt el, hogy a' társasági törvényeket mind Sz. Pál előtt, mind ő utána kétségen kívül csak férjfiak hozták? Mi csuda hát ha maguknak jobban kedveztek, mint az asszonyoknak? Még e'nél fogva semmi törvényes és természetel megegyezhető okot sem formálhatnak

a'ra a' férjfiak; hogy az asszonyokat embereknek nevezhetik ugyan, de azon jussoknak gyakorolhatásától mellyek az embert emberré teszik megfoszthassák, és felölök épen úgy ítéljenek, hogy gondolkodni tudó lélekkel és érező szívvel ugyan bírnak; de az okosságtól távol vágynak, és benne még az akarat is bűn. Mert emberi módon érezni és gondolkodni tudni, a' lélek' és szív minden szép tehetségeivel bírni, 's egyedül csak azért, hogy asszonyokosnak nem lehetni 's benne még az akaratnak is bűnnek lenni: ezt az illendőség, becsület, és a' józan értelem' megcsorbítása nélkül e' földön semmi teremtés meg nem magyarázhatja. Illy módon az asszony, ember is, nem is, csak eggy olly valami, épen mint az ajtófél a' szobán, mellyen ki 's be járhatni; de sem a' szobában, sem kívül meghatározólag nintsen; vagy mint a' mesés előadás szerént a' Mahumed' koporsója, melly sem az égben, sem a' földön; hanem csak függ a' levegőben.

Ha pedig a' férjfiak' megismerésök szerént az asszony csak ugyan valóságos ember: már bizonyosan okos és tökéletesíthető lélekkel is kell nékie bírni; a' mint ezt sok ezer asszonyok' nemes tulajdonságaiból láthatni. Eléggé bizonyítják ezt a' Pindusi és Helikoni bölcsesség hegyei, mellyeknek tetejekre Zaffó, Zenóbia és Hélióiz egészen felhágtak; bizonyítják az Eszther és Rúth szent könyvei, mellyekben az asszonyi lélek okosságának és a' szív' nemes érzéseinek elegendő jelenségeit adják. E'szerént hát semmiféle természeti okot sem lehet a' férjfiaknak a'ra előmutatni, hogy az asszonyokban az akaratot kárhoztathassák, a' midőn ők is mint valóságos emberek akaratjokat teljesíteni kívánván az emberi jussokkal élhetősökre törekednek; mivel emberi lelket akarat nélkül még csak képzelni sem lehet. És így akár melly oldalról vesszük-fel az asszonyi-nem dolgait: minden esetre csak az fog kijöni, hogy az asszonyok a' természetben egyenlő jussokkal bírnak a' férjfiakkal; de a' jóval erősebb fél, tehetség és hatalom által azokat a' gyengébb fél' részére tetszése szerént megcsorbította. A' természet alkotóját tökéletlenséggel, nagy részre hajlással vádolni soha sem lehet; de az emberek mind azok, s' nagyobb része a'ra törekszik hogy a' mások elnyomásával magát boldogíthassa. Innét igen helytelen és ostoba hiedelem az azon apró lelkű férjfiakban, kik az asszonyt csupán azon szempontból nézik 's ítélik, mennyiben azok egyedül csak ő érettek teremtettek, s' nem Annýra, a' magok mint az ő kedvökért élnek, mozognak és lehelnek.

Mint az egykori kakas beszélé a' tyúkok közt a' maga jussait: „Mindenek kedves feleségeim! mindenek az én gyönyörűségeimre alkottattak a' természetben; az emberek az én eledelem' természetői; a' nap érettem kél-fel,

hogy világával és melegével engem megújítson; ettem nyugszik-le hogy csendességben nyugodhassam; ti is csak érettem vagytok, hogy multságomra legyetek 's bennetek kedvemem tölthessem". Ezen kakas mesét már tovább mondani sem szükséges, érthetni a többi.

De mind a' mellett is, hogy az aszszonyok épen csak annyiban vágnak a' férjfiakért teremtve, mennyiben a' férjfiak is az aszszonyokért; minekutána már a' férjfi erő, hatalom annyira felettek van, hogy az alól magokat egészen fel sem szabadíthatják: természetesen kenteiének magokat mindenkben a' környülállásokhoz alkalmaztatni, 's szükségessé képen megkívántatik jóllétök' kieszközölhetéséért, kívánság jókat 's akaratjukat a' férjfiakéhoz szabni, egy szóval minden lehető utakon, módokon a' ra törekedni, hogy a' férjfiak előtt tetszősök lehessenek«

E'szerént a' millyen czél tétetik elejökbe: épen olly utakon kell megindulniok, mellyeken a'hoz juthassanak; a' millyen kútfőből merítetik szükséges elrendeltetésök: már neveltetésök és kiformaltatások sem lehet más forma. Illy módon, midőn az anyák leány gyermeket szülnék, már tudják, hogy azokat csecsemő koroktól fogva úgy kell nevelniök; a' mint azokat a' férjfiak, kívánságjokhoz képest a' hiúságokra legalkalmasabbakká formálhatják. E'ből származik azután az, hogy az aszszonyok jóllehet testalkotásukra, formájokra, 's belső tulajdonságukra nézve (kivéve nemi-külömbözéseket) egészen hasonlók a' férjfiakhoz: mindazonáltal a' különböző nevelésnél és szoktatásnál fogva t a' midőn a' férjfiaktól egészen más kötelesség'teljesítésében 's más tulajdonságok' megszerzésében gyakoroltatnak; annyira különbözőkké lesznek, hogy minden egyformaságjuk mellett is a' felölök való ítélet egyáltalába két-felé válik.

A NŐK TALÁLTMÁNYI PRODUKTIVITÁSA.

Írta: LÁSZLÓ ARTÚR.

A pályaszabadság szép és igazságos elvének megvalósításától tudvalevőleg még igen messze állunk. Még ott is, ahol a törvény szigorú betűje valamely pályára kapuit el nem zárja, a végrehajtó hatalom mindenféle úton iparkodik burkolt numerus claususokat létesíteni. De egészen burkolatlan a pályaszabadság elnyomása a nőkkel szemben« akik a szellemi pályák legnagyobb részéből egészen ki vannak rekesztve, egyik-másikába pedig csak feltételesen bocsáttatnak. És hogy teljes legyen az anomália: a technika századában a technikai pályák kapui (a legtöbb államban s így természetesen nálunk is) még el vannak zárva a nők elől.

Ez az állapot azonban hova-tovább meg fog szűnni: az igazságos reformok végre is kell, hogy keresztültörjék

magukat az előítéleteken. Más kérdés, hogy meddig fog tartani és milyen lesz az átmenet? Ez az úgynevezett előzetes kérdések eldöntésétől függ. Az illetékes körök ugyanis csak akkor fognak a kor parancsoló szava előtt (mindig a végső esetben) meghajolni, ha kedvező feleleteket kaptak az előzetes kérdésekre, melyek a szóbanforgó esetben, vagyis a nőknek a technikai pályákra való bocsáttatására vonatkozólag elsősorban a következők t v a j j o n a n ő k a t e c h n i k a m e s s z e á g a z ó s z á l a i k ö z ű l a z o k b a n , m e l y e k b ő l e d d i g e l é m é g s e m v o l t a k k i r e k e s z t v e , s i k e r e s e n m ű k ö d t e k - e é s h a i g e n , v a j j o n v á r h a t u n k - e a n ő k t ő l h a s z n o s m ő k ö d é s t a t e c h n i k a e g é s z v i l á g á b a n , h a e z t r é s z ű k r e m e g n y i t j u k ? A feminizmus híveinek az adandó feleletek irányában természetesen már eleve kell tájékozást szerezniök, hogy alkalomadtán az objektív igazság meggyőző erejével állhassanak az ellenvéleménnyel szemben. Az említett kérdések közül a másodikra« melynek eldöntése sokoldalúbb megítélést kíván (és melyre részben e lap hasábjain is megkaptuk már a feleletet), más alkalommal óhajtok bővebben kiterjeszkedni. Az alábbi sorok célja az első kérdésre, amennyire a hely megengedi: legalább egy szempontból, a találmányi produktivitás szempontjából megfelelni. Közbevetőleg megjegyzem« hogy a kérdésnek úgy ezen, mint egyéb szempontokból« pl. az ipari munka szempontjából való megítélésénél nem tévesztendő szem elől az a legtöbb esetre nézve közös és így a mindenkori adatoknak korrigálását megkívánó relatív momentum, hogy egyrészt a nőre a hivatásos foglalkozáson kívül, azaz mellette egyéb munka: a háztartás és a nevelés is hárul és hogy másrészt a nőnek a gazdasági boldogulás útja felé tett minden lépését a mai férfitársadalomban fokozottabb mértékben megnehezítik.

Ámbár a nők eddigelé igen sok értékes találmánnyal gazdagították a technikát, a nők találmányi produktivitása a férfiakéhoz képest csekély, ami nem is lehet másképpen. mert a technikának az a része, melyben a nők működhetnek, igen csekély töredéke a csupán a férfiak előtt nyitva álló technikai világnak. De az említett első kérdésre nézve csak az a fontos. vajjon a technikának a nőkre részére is szabad ágaiban kedvezőbb-e az arány a nőkre nézve? Az erre vonatkozó vizsgálatok alapján nemcsak hogy a leghatározottabb igennel felelhetünk e kérdésre. hanem azonkívül oly adatokhoz is jutunk, melyek a jövőre nézve még a várt mértéknél is biztatóbbak, mert a találmányi produktivitásnak a foglalkozási ágak szerinti eloszlását, mely a technika haladására nézve igen fontos, a legkedvezőbb arányban mutatják.

Ezeket a vizsgálatokat csak a szabadalmi hivatalok évi kimutatásai alapján végezhetjük; ez azonban közvetlenül nem lehetséges, mert e kimutatások a nőkre nézve semmi-féle adatot nem tartalmaznak. Ezért a szabadalomtulajdonosok névsorából kikerestem a női neveket és a lajstromszámok alapján megfelelő szabadalmakat. A m. kir. szabadalmi hivatal működésének kezdete (1896 március 1.) óta az 1898. évi katalógus az első, melyből a nőkre vonatkozó adatokat már ki lehet keresni; ezért az alábbi, példaképpen összeállításához (melybe a foglalkozási ágaknak szám- és minőség szerinti, valamint a megadott szába-

dalmaknak szám- és tárgy szerinti eloszlását vettem fel) az 1898. évi kimutatást és – egybevetésül – az utolsó, vagyis az 1909. évi kimutatást használtam fel.

		1898-ban :	
21	magánzónó	}	17 házi cikk, apró áru, ruhadarab
			1 mezőgazdasági eljárás
			3 egyéb ipari termék
2	tanítónő		2 taneszköz
2	szabónő	}	1 ruházati cikk
			1 készülék ruhaderék kiszabására
4	iparos- és kereskedőnő	}	1 kötőgép
			1 borszifj
			1 keztyűtisztítószer
			1 eke
			1 művirág
1	virágkészítőnő		1 cégtábla
1	címfestőnő		1 ujjvédő késekhez
1	vendéglősnő		
32	Összesen :		32

		1909-ben :	
38	magánzónó	}	24 házi cikk és eljárás, apró áru, ruhadarab
			9 gyógyászati cikk
			5 egyéb ipari termék
1	tanítónő		1 tolltartó doboz
2	szabónő	}	1 melltartó
			1 újítás varrógépeken
5	iparos- és kereskedőnő	}	1 gyertyaöntési eljárás
			1 tüzelőberendezés
			1 védőberendezés cukrászárúkhhoz
			1 eljárás új élvezeti ital előállítására
			1 eljárás hajszesz előállítására
1	gyógyszerész		1 alátét söröspoharakhoz
1	vendéglősnő		1 fém tisztítószer
1	ékszerész		1 védőkerítés facsemeték számára
1	gazdálkodónő		
50	Összesen :		50

Ami elsősorban a végösszeget (32 és 50) illeti, a 11 év alatti 56%-os növekedés az első érték (32) csekély, sége mellett nem tekinthető nagynak és nem jelent egyebet, mint a technika folytonos fejlődésével járó érdeklődésnek a legmesszebb menő ágakban is mutatkozó fokozódását. Hiszen e 11 év alatt az itt leginkább számbajövő állapot megjavítása – a technikai pályák megnyitása – tekintetében nálunk nem történt semmi. Egyébként azonban megjegyzendő, hogy ez összeállításnál csak a már megadott szabadalmak számáról van szó; a tulajdonképpeni feltalálói produktivitás jóval nagyobb, különösen a nőknél, akiknek találmányai – a nőknek fentemlített kettős hátrányos helyzete folytán – a férfiakéhoz képest még kisebb részben jutnak el a szabadalmazásig.

Ha már most megvizsgáljuk a bal- és jobboldali oszlopokat, akkor elsősorban is azt látjuk, hogy majdnem minden női foglalkozás köréből akadnak évente feltalálók, akik találmányaikra még szabadalmat is kaptak. Ezen az általános momentumon kívül azonban igen fontos az, hogy az egyes foglalkozási ágak feltalálóiinak száma és az ezen foglalkozások körébe eső találmányok számai feltűnően fedik egymást. Ez azért fontos, mert rendszerint azok a feltalálók, akik saját foglalkozásuk körén belül maradnak, viszik leginkább előre a technikát; más szóval a technikai haladás

ebben a keretben a feltalálók három csoportja (laikus feltalálók, technikusok általában és speciál-technikusok) közül a specialisták javára eltolódó arányszámban jut kifejezésre, íme, a haladásnak ezt a feltételét a női feltalálók határozottan kielégítik.

Azt hiszem, a fentiekben sikerült kimutatnom, hogy a bevezetésben említett első kérdésre egy eminens szempontból megadandó felelet a nőkre nézve határozottan kedvező. Az eddigi tapasztalatok – a technikai pályákat a nők elől ma már el nem záró államokban szerzett tapasztalatok – alapján továbbá bátran állítható, hogy a fentiekhez hasonló összeállítások számértékei rohamosan fognak felszökni, ha azokba női mérnökök és technikusok is bekerülnek.

Az ellenvéleménynek ebben az esetben a pályára való túdulás konkurrens hatásától sem kell tartania, mert – a talán egészen rázkódtatás nélküli átmenet után – új munkaalkalmak fognak létesülni. És a technika nagy munkájából a nőknek is ki kell venniük a maguk részét, mert a technikai munkának is új szempontokra, új értékekre van szüksége, hogy a kultúra lassan épülő és bővülő épületeinek legalább egyik csoportja valahára – tető alá kerüljön.

FÉRFIAK JOGSZOLGÁLTATÁSA.

Írta: SZEGVÁRI SÁNDORNÉ.

Nem vagyok jogász és mégis hozzá merek nyúlni egy nagy súlyú jogi kérdéshez. Az esküdtbíróság intézménye, mely minden támadás ellenére fennáll és fenn is fog maradni, bizonyítja, hogy a modern felfogás az élet, a halál, a becsület legmélyebb és legfájóbb jogi kérdéseiben és jogi kételyeiben nem bízik a jogászokban. Hanem az embert akarja bírónak ez esetekben, az embert a maga egyszerű, hamisítatlan ősi igazságérzésében. Ez az ember akar most bennem megszólalni olyan hanggal, mely még nem hallatszik a törvénykezés csarnokaiban – a vádlott hangjától eltekintve –: a nő hangjával.

Az elnök, a bíró, a védő, az esküdt székein csak férfiak ülnek, pedig ítélnék nők felett is, ítélnék tettek felett, melyek a nő és férfi közötti viszonyból származnak, ítélnék olyan bűnök felett, melyek a nő legsajátosabb természetéből, női ösztönéletéből nőttek ki.

Ítélnék gyakran felületesen, igazságtalanul, sokszor az emberi társadalmat veszedelemmel fenyegető módon.

Egy elhagyott leány elkeseredésében, szegyenében, az erkölcsi és anyagi nyomor kettős irtózatában megöli újszülött gyermekét: börtönnel sújtják.

Egy másik hasonló esetben merényletet követ el a csirázó élet ellen. Elítélik. Börtönbe zárják.

Majdnem minden bűnügyben, melyben nő a vádlott, azt tapasztaljuk, hogy a vádlott nemi erkölcsét összevetézzük, összezavarják általános emberi moralitásával, – egyikről a másikra következtetnek.

Ebből nemcsak, hogy adott esetekben igazságtalan ítélet lehet az eredmény, hanem ez az eljárás – amely gondolkodó nő szemében megfoghatatlan – felesleges, kínos tárgyalási botrányokat idéz elő és végkép és mindörökké megöli a vádlott női szegyenérzetének utolsó szikráját is.

Ellenben: Egy férfi leszúrja hűtlen feleségét. Felmentés!

Egy másik lebecskázza elhidegült kedvesének új szerelmesét. Felmentik!

Egy harmadik lelövi orozva azt a személyt, ki imádottja anyagi boldogulásának útjában van. Felmentik!

Ezek nem e cikk céljára szerkesztett példák, hanem a jogszolgáltatás mindennapi eseményeinek árából kiragadott néhány eset.

Újra és újra tapasztaljuk, hogy a szerelem felhevülésében történt gyilkosságokat Themis istenasszony papjai igen enyhén ítélik meg.

Egy imént lezajlott nagy bűnpörben az államügyész a következőt mondta: „A szerelem még akkor is tiszteltremélt és a legnagyobb érzés a világon, ha gyilkosságra visz”. Meg kell itt jegyezni: ez a szerelem egy hűtlen férj illegitim viszonya volt egy nőhöz, aki őt, a férfit, kitarotta. Micsoda gúny, kacaj vette volna körül azt a jogászt, ki analóg helyzetben levő nőt védett volna meg egy ilyen szerelemmel!

Az ügyész itt csak az általános férfifelfogást mondta ki, egyszerű, őszinte szavakkal. De ha az állam képviselője így beszél, csodálkozunk e akkor, ha a védőbeszédék fortélyai és szofizmái hálás közönségre találnak esküdtekben, közvéleményben egyaránt?

A féltékenységből gyilkoló férjet a család szentségének dicsóításával lehet kitűnően kihúzni a csávából. Pedig a „család szentsége” csak kifogás. Hisz látjuk, hogy az illegitim szerelem is, ha férfi a bűnös, motívumnak felismerve, okul szolgál enyhe megítélésre, sőt felmentésre is.

Különbösen is a család az élet szolgálatában áll és nem megfordítva. És a családnak csak addig van létjogosultsága, míg az életet kellőképpen szolgálja. Az élet fölötté áll a családnak és amaz nem lehet emennek áldozata. Az élet a legnagyobb szentség és a javak legnagyobbika az élet. Jóvátehetünk mindent, kárpótlást adhatunk mindenért, csak az életet nem adhatjuk többé vissza, ha azt egyszer kioltottuk.*

A férfibíró fent karakterizált hajlandóságának gyöke reit az ösztönélet mélységeiben kell keresnünk.

Tudjuk, hogy ősidőkben a legtöbb nász előzménye egy halálos kimenetelű vad küzdelem volt, a győztes lett az asszony. Szerelem, vérontás, halál szorosan összefüggtek egymással.

Ez a kapcsolat még ma is felmerül a férfi nemi-ösztönének mélyéből, ha heves szerelmi szenvedélye váltságokba sodorja; felmerül akkor is, ha más férfi ilyfajta tetteiről kell ítéletet mondania.

Darwin még a kéjgyilkosságot is ebből az at a viztluk tünetből magyarázza (az ösztönélet atavisztikus tünetei egyáltalában társadalomellenes formákat szoktak ölteni, így a hajlamból való prostitúció a nőknél, mely visszaesést jelent a promiszkuitás korába). Ezek ugyan végletek, de ilyen diszpozíciók könnyebb formái is súlyos

* Ha társadalmunk a nő házasságtörését nem tartaná még mindig a gyilkosságnál főbenjáróbb bűnnek, Szöke Jenő aligha merete volna válóperében kérni, hogy a bíróság gyermekeit neki ítélje meg, mert a gyermekeket nem lehet olyan asszonyra bízni, ki a házastársi kötelesség szentségét megszegi.” Egyébként Szöke nemcsak gyilkos, hanem mellesleg ugyancsak töredezte a házasságát. Szerk.

hibákat okoznak a csakis férfiak uralta társadalom berendezéseiben.

Nemrég egyébként klasszikus bizonyítékot szolgáltatott nekünk arra nézve, hogy a férfi szerelmi indulatában elkövetett vétségeinek eseteiben a törvény emberében eltűnik a jogász, sőt eltűnik néha a tiszta, egyszerű emberi logika is és csak a férfi dominálja akaratát és gondolatait. Ezt a bizonyítékot is államügyész szolgáltatotta. Olyan vádlotról volt szó, ki megölte felesége kedvesét. Az ügyész vádbeszédében pedig a következőket mondta: „Nem a jogász beszél most belőlem, hanem a férfi, és azt kérdezem a vádlottól: Miért nem hitta ki megbántóját párbajra, ha elégtételt akart?”

Íme, az ügyész, a vád, az állam képviselője az ilyen ügyben okvetlenül szükségesnek tartja a vérontást, ilyenkor elhallgat benne a jogász, és ő egy másik büntetendő cselekményt ajánl az elkövetett helyett.

Ez őszinte beszéd volt és mi asszonyok hálásak lehetünk ezért az őszinteségért, mely megkönnyíti nekünk a bizonyítást. Mert az ügyész maga mondta meg nekünk, hogy ilyenkor a férfi ítél, hallgat a j o g, hallgat az egyszerű emberi logika is, amely a párbajban elkövetett emberölést éppoly rossznak tartja – esetleg még visszataszítóbbnak, ha nem a megbántó, hanem a megbántott esik el – mint a gyilkosság.

A jogszolgáltatás kizárólagos férfiasága komoly társadalmi veszedelmeket rejt. Először is halmazódnak az igazságszolgáltatásba vetett bizalom megrendítései; tudja azt mindenki, aki a hírlapok törvényszéki rovatait figyelemmel kíséri. Másrészt meg jól ismerik a bűnös férfiak a bírók észjárását. A vádlottak minden igyekezete majd annak a bizonyítására irányul, hogy szerelem volt a tett legmélyebb rugója. (Ez helyettesíti ezután az enyhítő körülménynek kissé elkopott „pillanatnyi elmezavart”). Sőt attól is kell tartanunk, hogy ilyformán a szerelem látszata is elegendő lehet egy, talán a leg aljasabb motívumból elkövetett gonosztett indokolatlanul enyhe megítélésére.

Most az a kérdés: miképpen korrigáljuk az igazságszolgáltatásnak ezeket a hibáit?

A megoldás egyszerű: oly egyszerű és magától értetődő, hogy a Kolumbusz tojására emlékeztet.

Képtelen dolog az, hogy emberi ügyekben, férfiak és nők ügyeiben csak férfiak legyenek a bírók, a védők, az esküdtek. Ítélezésük nem lehet emberi, hanem csupán férfias, mint ahogy csak nőies lehetne a teljesen nők kezében nyugvó igazságszolgáltatás.

Az egyensúly csakis úgy jöhet létre, csak úgy eredményezhetünk lehetőleg igazságos ítéleteket, méltányos eljárást, ha a jogszolgáltatás minden intézményében a nők ugyanolyan részt kapnak, mint a férfiak.

Ahol az egyik nem ösztönyszerűen egyoldalú felfogása helytelenségekkel, igazságtalanságokkal fenyeget, ott annál tisztábban kristályosodik majd ki a másik nem kiegészítő természetéből kifolyólag a helyes, az emberileg igazságos ítélet.

Az igazságszolgáltatás terén is úgy, mint a kulturmunkában, mindenütt csak a férfi és nő együttműködése teremtheti meg azt a nyugalmat, azt a harmóniát, mely után a forrongó társadalom oly hevesen áhítozik.

GLOSSZÁK.

Két női polgármester. Angliában most, mialatt a mi sajtónk nem győzi az angol nők „brutalitását” gáncsolni és azt a kárt elsratni. amit a „suffragettek” a nők „egyébként oly szimpatikus ügyének” okoznak. két városban is nőt választottak polgármesternek. O l d h a m b a n Mrs Councillor Lees-t. Breconban Miss Morgant. Mind a kettő, épúgy, mint világhírű társuk, dr. Garrett Anderson asszony, a választójogi mozgalom tekintélyes tagja. úgy hogy Anglia három női polgármestere maga fényesen megcáfolja a mi sajtónknak azt az állítást. hogy a suffragettek lármája árt az angol nőmozgalomnak.

A természetes hivatás. Milliónyi áldozatai közül megint egy feltűnőbb: Tolstojné. Gyilkos megvetéssel, álszent felháborodással üldözik most azt a szerencsétlen asszonyt, aki a szó legtökéletesebb értelmében megfelelt annak, amit „a nő természetes hivatásának” méltóztatott bélyegezni egy durva, erőszakos korszaknak.

A férj természetes hivatása a család fentartása. az asszonyé pedig a kereset felosztásával. takarékoságával. gyermekei gondjának viselésével hozzájárulni a család jólétéhez: Ezt szegzik minden feminista törekvés ellen.

Tolstojnét ebben a felfogásban nevelte nemcsak családja és a világ általános felfogása, hanem maga a férje is, aki írásaiban is kifejezte ezt a felfogást. Nos, és amikor az asszony senilis férjének tékozlását anyai aggodalommal meg akarta akadályozni, gyermekeire hivatkozva kérte, ne ajándékozzon el mindent, gondoljon családjára is, akkor a Tolstojjal érző világ „feszítsd meg”-et kiabált a csupán „természetes hivatását” teljesítő nőre. így a lázas önkívületben házából szökő Tolstoj hivatalosan a feleség anyai gondoskodásának lett áldozata s Tolstojné nevét a történelem talán Xantippe neve mellett állítja pellenegére. akiről a história szintén nem jegyezte fel: nem szenvedett-e ő is Sokrates egynémely férji hőbortja alatt.

A totalizátor a szegényeknek. Ilyen címen közölték a lapok. hogy a földművelésügyi miniszter a budapesti nyári löversenyek totalizátorforgalmából a fővárosi szegényalapot megillető másfél százalék fejében 88.322 korona 48 fillért. a bukmékerek helypénzéből pedig 6000 koronát. vagyis összesen 94.322 korona 48 fillért utalt át a szegényeknek. Ennél érdekesebb volna megtudni. mennyit rabolt el a totalizátor a szegényektől.

Ha nő tenné. Az angol miniszterelnökénél hazugabb jelszempolitikát még a legkultivatlanabb államban sem folytatnak. Asquith első választási jelszava volt: „Taxation without representation is tyranny”. Megadóztatás képviselői jog nélkül: zsarnokság. És a nőket megadóztatja. anélkül, hogy képviselői jogot adna nekik. Mostani jelszava: „Nem tűrhetjük a lordok vétőjogát a nép választott képviselőinek akaratával szemben”. A demokrácia szellemével így mer visszaélni egy ember, aki a választott népképviselők száztíz főnyi többségével szemben a hatalmában lévő vétőjoggal megakadályozta a nők választójogára vonatkozó törvényjavaslat további tárgyalását és kétségtelen elfogadását. Ha nők követnének el ilyen logikátlanságokat! És i l y e n brutalitásokat.

Közönséges eset. A makói lapok írják: „Urbán Imre csanádapácai kertész. vadállatias kegyetlenséggel pusztította el áldott állapotban lévő feleségét. kivel állandóan civakodásban élt. Tegnapelőtt este Urbán vacsorázás közben feleségét vízért küldte, az asszony azonban, tekintettel áldott állapotára, vonakodott azt megtenni. Urbán ezen annyira feldühödött. hogy feleségét hajánál fogva kivonszolta az udvarra, ahol szeges végű csizmájával teljes erővel többször belerúgott az áldott állapotban lévő asszony hasába. A szenvedett rúgások következtében az asszony nagy kínok között megszülte gyermekét holtan, azután agóniába esett. A brutális férj a holt gyermeket fölkapta és haldokló nejét az udvaron hagyva. a gyermeket a szomszéd kertjében elásta. Mire hazatért, felesége is meghalt. Urbán erre önként jelentkezett a csendőrségnél, ahol azonnal letartóztatták. A szerencsétlen asszonyt felboncolták és megállapították. hogy a rúgások oly erősek voltak. hogy még a medencecsontja is eltört. Az asszonyt nagy részvét mellett temették el”. Urbán Imre majd kitölti azt a pár évet, ami e tettért dukál neki, azután választópolgár létére politikai mozgalmat indít majd olyan törvények érdekében. a melyek az „áldott” állapotban lévő asszonyokat szigorúbb fegyelemre szorítják, a férj kiszolgáltatását pedig a szent kötelességek legszentebbjévé emelik.

Városok tanácsa a nők választójoga mellett. Az ország számos városa elhatározta. hogy a parlamenthez intézett átiratban sürgeti a nők választójogának törvénybeiktatását. Temesvár. Arad. Debrecen. Pozsony. Brassó. Szeged. Szombathely. Kassa stb. volnának ezek a derek városok? Dehogy. Kissé messzebb kell keresnünk az ilyen testületeket. A britt birodalomban. Manchester. Dublin. Glasgow. Dundee. Nort-Berwick és több más angol város hozta ezt a határozatot. Hogy a mi városainknak mikor jutna eszükbe ilyen ügyeket is tárgyalni? Amikor eltörik majd az a bizonyos mosdótál. amelyben a városi urak kezei állandóan gyakorolják a „kéz kezet mos” nemes és közhasznú műveletét. Majd akkor ráérnek egyébbel is foglalkozni. akkor sor kerül a nők dolgára is.

Férfiügyek. Miért nincsen köze a nőnek az országos és a községi politikához?

Mert az csak férfiakat érintő ügyeket tárgyal és csak a férfiakra kötelező törvényeket alkot.

A minap például a válással foglalkozott a Ház.

A házasság két férfi dolga, tehát természetes, hogy a vele kapcsolatos kérdéseket a férfiak maguk közt intézik el. Bennünket asszonyokat ugyan nem érinthet. hogy a válást még jobban megnehezítették.

A székesfőváros cselédközvetítést tervez.

Cseléd és cselédhentartó csak férfi. Persze, nem is érthet csak férfi a cselédügy körüli problémák elintézéséhez. Hát érdekelheti-e a nőt ilyen kizárólagos férfiügy?

Temesvár városa a tejtermelést rendezti hatóságilag. A tej körüli gond eddig is kizárólag a férfi fejt nyomta. mi sem természetesebb. mint hogy a nők tovább se törődjenek ezzel az őket nem érintő ügyvel.

Budapest székesfőváros a drágaság kérdésében nagy szaktanácskozmányt tart. Mit tudnak a nők a drágaságról? Hát van öneik fogalmuk arról, miképen nyomorítják agyon energiájukat. idegeiket a szegény férjek, hogy

feleségük a szokott ételt mégis csak szépen kitalálva, úgy kapja meg, hogy észre se vegye a szörnyű drágaságot? Ebben a világban csak férfiak élnek, a törvények csak férfiakra vonatkoznak, más tehát nem is szólhat bele az alkotásukba. Ez a férfi legjellegzetesebb tulajdonságának, logikájának dicső eredménye.

Miért kell Mme Curie-t az akadémia tagjává választani? Nem azért, mert halhatatlan tudós, a világ egyik legnagyobb elméje, büszkesége kortársainak, hanem hogy megválasztásával férje emlékét tiszteljük meg. S ezt nem az ellenségei? hanem a barátai mondják, akik jól tudják, hogy Pierre Curie maga tagja volt az akadémiának, tehát őt még életében teljes mértékben megtisztelte az akadémia. Ime, a legkétségtelenebb női érdem is legfeljebb mint a feleség érdeme kerül az értékjegyzés lapjára.

Érdekképviselő. A parlamentben vagy három napig izgultak, eltárgyaltak egy kérdésen, amely a kereskedők és a gazdakörök érdekkellentéit kihegyezte. De végre megegyeztek. A Házon kívül békültek ki olyformán, hogy a kereskedők pártja fogcsikorgatva hódolt meg az agráriusok fölényének. De a vereség óta kettős erővel zúdul fel a merkantil közvélemény régi panasza: az országháza csak az agráriusok háza, egyoldalú. Érdek képviselője. De hogy az országháza a férfiak háza, kizárólag a férfiaké, azon a merkantil közvélemény époly kevésbé ütközik meg, mint az agrárius. Hiszen a férfierdek egyoldalú képviselője csak a nővel, a társadalom nagyobbik felével szemben bűn, míg az agrár- vagy merkantilista érdektúlsúlya egy osztály egyik rétegét károsítja.

A NŐK JOGI STÚDIUMÁRÓL.*

Írta: SCHWARZ GUSZTÁV.

Felkértek, mondjak véleményt arról a kérdéstről, vajjon ajánlatos-e az egyetem jogi fakultását a nők számára megnyitni. A kérdés tüskés, és félő, hogy vagy a tanár sebzódik meg bele, vagy a nőbarát. De minden igazságnak megvan a maga ára.

Kétféleképp lehetne megfogni a kérdést: abszolút és relatív formában – bármint ékelődjék is Eötvös Károly az efféle beosztásról. Abszolút formában így hangzik: ajánlatos-e a nők jogi stúdiuma? Ebben az alakban az egész nőkérdés problémája tárul fel – ennyit e rövid cikkben nem markolhatok. Könnyebb végét fogom, ha ily relatív formába öltöm a kérdést: van-e ok, amiért a nőket a jogi stúdiumra kevésbé bocsássuk, mint az orvosira vagy bölcséletre, amelyekre már ezidőszerint is engedjük? Ez már nem a nőkérdés a maga általánosságában, hanem a stúdiumok egymáshoz való viszonyának a kérdése; erre már könnyebb megfelelni.

A jogi stúdium a maga természete szerint részben történeti, részben bölcsészeti, közelebről logikai és etikai természetű. Ha tehát a nők történészek és bölcsészek lehetnek, az anyag természetében nincs ok, miért ne tanulhatnák eredményesen a jogot is? És ez lenne az első feleletem a felvetett kérdésre még akkor is, ha osztoznám

* Mutatvány szerzőnek a „Modern Könyvtár” sorozatában megjelent „Jogi Napikérdések” címen.

néhány mizogén író ama nézetében, hogy a nőben a bölcséleti és különösen a logikai gondolkodásra való tehetség rendszerint kevésbé van meg, mint a férfiúban. Lehet, hogy így van, sőt a magam részéről még meg is toldom ez aggodalmat. Okos nővel sokkal találkoztam életemben; de a legokosabbjánál is nem egyszer ütköztem meg azon, hogy nincs meg benne a kellő igazságérzet. Azt a tárgyilagosságot, amely egy elfoglalt álláspontról áttekinteni és méltatni képes az ellenkező álláspontot is; azt az egyensúly tartást, amelyre az igazságszerető judidum ok és ellenok között képes marad: ezt a nőknél alig észleltem életemben. Magam, ha disputáltam, nem egyszer azon vettem magam észre, hogy a vita legnagyobb hevében is szinte megirigyeltem az ellenfeletem az okokért, amiket ellenemre fel lehetett hozni; olyannyira érzem vita közben is minden igazság relativitását. Az egyház-történelem mesél két főpapról, akik koncíliumon egy tételen összevesztek: mindegyik oly meggyőzően adta elő a maga érveit, hogy a végén mindkettő kijelentette, hogy feladja a maga nézetét és elfogadja az ellenfelét. Ime, ez a karrikatúrája a tárgyilagosságnak. De nem hiszem, hogy ha a nők a világ végéig vitatkoznának, közöttük bármikor ez lehetne az eredmény. A nő talán hamarabb és élesebben lát mindent, ami az ő álláspontjának támaszát szolgál, de a maga igazába azután oly szenvedélyesen fürja bele magát, hogy a másik igazából nem lát semmit. (Na, na! Szerk.) Ez a szenvedélyes egyoldalúság talán alkalmatlanabbá teszi a bírői tisztre, de egyúttal talán alkalmatosabba teszi az ügyvédire. De mindez nem érinti az én tételmet. Mert ha a nők általában véve talán kevésbé logikusak és igazságérzők is, mint a férfiak: nem a nők általában. azok, akik egyetemre akarnak járni, épp úgy, mint nem a férfiak általában. járnak egyetemre; hanem egyetemre mindig bizonyos konkrét egy vagy több nő kívánczik, akikben pedig e tulajdonok talán inkább vannak meg, mint a férfiakban „általában”. Különben is ez az argumentum nem sokat bizonyít, mert ez hiszen nemcsak a jogi stúdiumtól ütné el őket, hanem a bölcséletitől is, amely pedig már nyitva áll előttük – pedig éppen ez volt a kiinduló pontunk.

Egyébiránt határoljuk el a kérdést. Ne túlozzuk a követelményeket, amiket a mai egyetem a hallgatóval szemben támaszt. Az egyetem ma a hallgatóság zöme szempontjából nem annyira tudóiskola, mint inkább bizonyos praktikus életpályák előkészítője. Ezzel a tényrel az egyetem mai berendezése számol is. Sem az egyetemi előadások, sem az egyetemi vizsgálatok nem olyanok, hogy azokon egy átlagos képességű fiatal ember át ne eshetnék. Mihelyt egy stúdium ezrek számára készül/ el kell hagynia ama legmagasabb régiókat, amikbe csak a kiválóság emelkedhetik. Iskola, mely ezrek számára nyitva áll, szükségképpen a nagy átlag szerint rendezkedik be, ezt az átlagos mértéket pedig a nők elérhetik akkor is, ha a legmagasabb mértéket talán nem is ütik meg. E tételt egyébiránt a tapasztalat is igazolja. A híres Imeriuson kezdve, akinek leánya, Imeria, apjával versenyt adta elő Bolognában a római corpus jurist, az olasz reneszánsz nőalakjáig, akikről e kor legjobb ismerője, Burckhardt azt mondja, hogy lényegileg ugyanazokat a tanulmányokat végezték, mint a legfelsőbb körök

férfiai, és kik az antik filológiát és jurisprudenciát a férfiakkal egyenlő virtuozitással űzték; le a XVIII. század Lesardier kisasszonyáig, kinek egy nagy jogtörténeti munkája jelent meg, amelynek Mohi Róbert „alaposságát, tervszerűségét és a nehéz tárgy művészetit feldolgozását” dicséri; le a mi napjaink példáulig, dr. Kempin asszonyig, ki Meili zürichi professzornak ügyvédi irodavezetője volt és egy derék római jogi értekezést is írt, vagy Chauvin kisasszonyig, kinek a párisi törvényszéknél tartott védőbeszédjeihez egész Paris közönsége tódul – számos holt és élő példája van a női szellem alkalmazkodó képességének e téren is.

De van a kérdésnek szociálpolitikai oldala is és erre helyezem részemről a fősúlyt.

A nők egyetemi tanulmányának a kérdése a nők kenyérkérdésével függ össze. Gondoskodni kell róla, hogy az a nő, aki házasság útján nem tudja magát kellőleg ellátni, tisztességes kereset útján a maga talpán állhasson meg az életben. Amíg a magában álló nő csak az éhség és a szegény között választhat, e kérdés elől ki nem térhetünk. Ez az érzés nyitotta ki az orvosi és bölcséleti fakultások ajtaját is a nők előtt: legyenek orvosok, legyenek középiskolai tanárok! Nos, azt hiszem, nincsen ok arra sem, hogy eltorlaszoljuk előlük azokat a praktikus élethivatásokat, amelyekre a jogi tanulmány vezet. Nem gondolok arra, hogy bírák vagy plaidírozó ügyvédek legyenek, – sok társadalmi előítéletet mellőzve, nem egy benső ok is van olyan, amiért e pályákra legalább a közeljövőben előreláthatólag csak nagyritkán fognak jutni. De mint segédszemélyek mindennemű bírósági, közigazgatási hivatalban, mint segédek és gyakornokok ügyvédi és közjegyzői irodákban nem látom, miért ne működhetnének. Az efféle állásoknál a főkéllék a kötelességérzet, a pontosság és rendszeret, ezek pedig per eminentiam női tulajdonságok. Sőt vannak okok, amelyekből az ügyvéd, közjegyző bizonyos állásokra szívesebben fog nőket alkalmazni, mint férfiakat. Minden nagyobb ügyvédi, közjegyzői irodában szükség van egy emberre, aki a folyton változó gyakornokszemélyzet között az állandóságot képviseli. Kell egy irodafőnök, aki az ügyeket mind kezdettől fogva ismeri, az összekötést a klientélával személyes érintkezésben fenntartja, az irattár csomóit születésüktől kimúlásukig figyelemmel kísérelheti, – az ilyen funkcióra csak az alkalmas, aki hosszú éveken keresztül tagja az irodának. A mai szervezet mellett pedig ilyen állandó irodafőnökök csak nagy kivételesen kaphatók. A fiatal emberek azért lépnek az ügyvédi irodákba, hogy ott gyakorlatukon átéssenek s aztán önállósuljanak. Segéd, ki 2-3 évnél többet töltött egy irodában, igen nagy ritkaság, sőt legtöbb ügyvédjelölt, hogy többoldalú kiképzést nyerjen, a gyakorlatra szánt három év alatt többször is változtatja állását. Folytonos ezért a panasza az ügyvédek között, hogy megbízható, begyakorlott segédre és különösen irodafőnökre szert tenni nem tudnak. Nem volna-e ez kiválóan alkalmas állás nőjogászok számára? Jogvégzett nő, ki nagyobb irodába lépne, ott 2-3 évig kiképezné magát és azután lemondva az önálló ügyvédség pályájáról, mint irodafőnök folytatná életét, tisztessen fizető keresetre, megfelelő társadalmi állásra tenne szert és olyan szerepet töltené be, amely a nőhöz jobban illik.

Az ügyvéd neki adja ki rendeleteit, miket ő az iroda többi személyzetével effektuáltat; ő rendben tartja az iroda könyveit, vezeti a levelezést, kitanítja az újon belépő segédeket, értekeznek a felekkel, koncipiálja az ügyiratokat, stb.: elég munka egy alkalmazottnak és nagyobb irodában elkélne ilyen két három is. Az ilyen irodafőnök havi fizetése tapasztalatom szerint 100-200 forint közt mozogna, mi mellett alkalom és idő maradna a jogi szakmába vágó mellékkeresetekre (saját számlára vállalt kisebb ügyek, irodalmi munkálatok, stb.). is. Elég tisztességes kereset és ez is adalék a nőkérdés megoldásához.

Hallom a felháborodást: „Mit, hát még nem elég a férfijogász? Már úgy se tudunk mit kezdeni a sok ügyvéddel, nyakunkba vegyük még a nőügyvédek konkurenciáját is?” Erre több a válasz.

Először: Igaz, sok az ügyvéd, de sok az orvos is, sok a tanító is és általában minden pálya túlnépességről panaszkodik. Csakhogy sok ám a nő is és ezek az államgondoskodását épp úgy követelhetik, mint a bármely foglalkozású férfiak. Ha a férfiak a nők ellátásáról a legtermészetesebb módon nem gondoskodnak, t. i. az által, hogy feleségül veszik, akkor túrníök kell, hogy a nők maguk gondoskodjanak magukról. De sem nőül venni, sem versenytársul nem túrni – ez igazságtalan magatartás.

Másodszor: A nőknek komoly keresetpályákra való indulása nemcsak a nőknön segít, de a férfiakon is, még pedig többféle értelemben. A civilizáció évszázadok óta abból áll, hogy a férfiak munkája mind több lesz, a nőké pedig mind kevesebb. Régi időben a háziasszony maga látta el a házat, fonta a lent, szötte a vásznat, varrta a ruhát, súrolta a padlót, mosott, főzött, dajkálta a gyermekeket és még anyáink idejében minden asszony, ha már semmi dolga se volt, legalább harisnyát kötött. Az asszony e házi munkakörét darabonként kivette kezéből a haladó kultúra. Amit az asszony valamikor maga csinált, elvégzi ma helyette a gyárpar, vagy a cseléd. A vásznat a gyárban szövik, a ruhát a szabó készíti, a fehérneműt a mosónő tisztítja, a harisnyát készen veszik, a házat a cselédség látja el és nyolc gyermeket azért nem öltöztet, mos, tisztít és szed rendbe az anya, mert – nincs. Szoptatni is a dajka szoptatja a gyermeket és ha a szülés fájdalmát szülőcselédekkel lehetne végeztetni, már erre is ráfanyalodott volna a kultúra. Mi maradt ebben a modern világban az asszony számára? Minthogy az embernek végre is tenni kell valamit, a modern asszony, mivelhogy produkálnia már nem lehet, hát – consummál. Ez a modern luxus lélektani magyarázata. Munkátlan lett az emberiség női fele, mi csoda hát, hogy mind követelőbbek lesznek a költésben. A luxusért pedig büntetésük az, hogy mind kevesebb férfi szánja el magát a házasságra. Így a nők maguk az okai annak, hogy magukra maradnak; és e magukramaradásuk ismét a munkára fogja őket szorítani. Ez a természetes körfutás. És mi következik ebből? Ha a nőknek újabb munkakört adunk, ezzel a tétlenségszülte fényűzéstől is visszahívjuk őket. A munkásnő, mert elfoglaltabb, személyes igényeiben szerényebb is lesz, mint a mai dologtalan mondaine s ismét lehetővé fogja tenni a házasságot is. És ezzel rendes csapásba kerül ismét a férfi is, nő is. A férfi így kevésbé

lázás munkával is el fogja láthatni háztartását és így kevésbé véres lesz a kenyérkeresők közti verseny is. Íme: ha a nőket versenytársakul elfogadjuk, nem keservebb lesz a férfiak munkája, hanem könnyebb.

És végül: a versenytársból munkatárs is lehet. Mert az önálló keresetre persze ama nők törekcsenek leginkább, akiknek anyagi helyzete olyan, hogy kevesebb a kilátásuk a férjhezmenetelre. De ha e keresetképessegre egyszer szert tehetnek, azzal férjhezmenetelüket is megkönnyítik. Vagy nem valószínű-e, hogy az én példabeli irodafőnök-kisasszonyom az évek folyamán, melyek alatt számos férjkollegával, ügyvéddel, közjegyzővel értekezik, levelez, tárgyal, előbb-utóbb megtalálja a maga férjét is? Ha az ügyvédség, ki az irodából kilépve, önállósítja magát és egynéhány év múlva házasságkötésre gondol, a döntő percben visszaemlékezik az ő kisasszony kollegájára és összeáll vele, hogy együtt vezessék, mint férj és feleség, az életet is, mint munkatársak, az ügyvédi irodát is: élete társában nemcsak azt a nőt fogja megtalálni, ki érteni és méltányolni tudja férjének élete tartalmát, de a nő férje házába fog mehetni azzal az öntudattal is, hogy nem csak terhet akaszt férje nyakába, de kereső tőkét is hoz neki. Mert végre is egy nő, kinek munkaereje évi 2000 frtot ér, 50.000 frt teremtő tőkét képvisel. Az ilyen nő, aki saját magát fenn tudja tartani, nem szükségéből fog férjhez menni, hanem csak akkor, ha szíve vonzza. És az ilyen nőt büntetlenül el fogják vehetni akkor is, ha szegény. Az ilyen házasságban nincs-e több morális biztosíték, nincs-e több értelmi közösség, nincs-e több egészséges gazdasági alap, mint a mai átlagos házasságban? Azt hiszem, hogy a példabeli kisasszony jövőbelije irodájában jobb irodafőnök is lesz, mint a mai irodafőnök, jobb feleség is lesz, mint a mai átlagos asszony. És ha abban, amit itt egy, kettő és három alatt elmondtam, csak felényire is igazam van, akkor elhagyhatom azt, amit még négy és talán tíz alatt is mondhatnék.

Egyelőre persze mindez csak álom. De álom volt még minden haladás, míg valóra nem vált.

WESTERMARCK A HÁZASSÁG TERMÉSZETRAJZÁRÓL.

Írta: KÁCSER LIPÓT.
(Befejezés.)

Ami a nőkerést illeti, majdnem az összes állatfajoknál a hím szerepel és rendszeren küzd más hímekekkel a nőstényért. Kétségtelenül így volt az ősebernél is, sőt van néhány alsóbbrendű népfajnál ilyen leánykerés, míg általában oly formájú, hogy a férfi tartósabb ideig kedveskedik a nőnek, amely esetben a nő sem tétlen. A vadak cicomázzák, festik, tetoválják és megcsontítják magukat, hogy megnyerjék a nő tetszését; teszik ezt, mikor férfivá válnak – ami bizonyítja, hogy ez mind csak nőkerés kedveért történik. Számos esetben a ruházódás alapja is az lehet, nem pedig a szeméremérzet, amely inkább a ruházódás szokásának következménye.

Rendszeren a férfi a kérő, de a nő szabadon választhat. Jóllehet az apa birtoka a leány alsóbbrendű népeknél, férjhez adni többnyire csak beleegyezésével lehet. A most

elő vad népeknél a nő szabadon választ és a történet-előtti korban a szabadsága még nagyobb lehetett, mert akkor mindenki önmagát tartotta fenn, nem dolgozott egyik a másikért és ezért bizony a leány nem volt sem rabszolga, sem pedig árucikk. Később megváltozott az állapot, mert az aránylag magas kultúrfokon álló nemzeteknél az ősimadás következtében meggyarapodott az apai hatalom. Sok ily népnél az apai tekintély nemcsak a leányok, hanem a fiúk részéről is oly nagy, hogy az apai beleegyezés nélkül házasságot nem kötnek, holott a vadak felnőtt fiai teljesen függetlenek.

Behatóan foglalkozik Westermarck a nemi kiválasztással. Utal azokra az ellenmondásokra, amik Darwin elméletében a természetes kiválasztás- és a nemi kiválasztásról felmerülnek és kimutatja azt, hogy ez utóbbi az alsóbbrendű állatoknál ama nagy törvénytől függ, amely szerint a legalkalmasabb egyén a fennmaradó. Abból a jelenségből, hogy a nemek színe, szaga és hangja a különböző állatfajoknál más-más, azt következteti, hogy ha ez kárára is van némileg a fajnak, nagyjában előnyös, mert lehetővé teszi a nemeknek, hogy egymásra akadjanak. Tényeket említ, miket sehogyan sem lehet összeegyeztetni Darwin amaz elméletével, amellyel megmagyarázza az emberi szerelem és szépség kapcsolatát és a különböző emberfajoknak a keletkezését. Ugyan megvan az egész emberiségnek egy közös szépségideálja, de ez elvont fogalom, minthogy az általános hasonlóságokkal szemben állanak az ízlés eltérései. Darwin szerint a faji különbségeknek az oka a szépségfogalom különfélesége, Westermarck szerint a viszony fordított, azaz a faji különbség a szépségfogalom különféleségét okozza. Egy faj különös vonásai némileg a körülményektől függenek: „mivel azonban határozottan nem tudjuk, hogy szerzett jellemvonások örökölhetők-e, nagyon kétséges, előző nemzetségek életviszonyainak öröklött következményei-e amaz eltérések; sokkal valószínűbb, hogy alapjuk természetes kiválás, amely megtartotta, megőrizte és megerősítette azokat az eltéréseket, melyek legjobban illeszkednek a fajok életviszonyaihoz.”

A „hasonlóság törvénye” című fejezetben Westermarck azzal a hatalmas ösztönrel foglalkozik, amely az állatokat majdnem mindig visszatartja más fajbelivel való közösüléstől. Ezen idegenkedés alapja az, hogy az első keresztezések és a fattyúk terméketlenek. Az emberi fajokat nem korlátozza ilyen ösztön és a tudomány ma rájött arra, hogy még a legeltérőbb emberfajok között sincs oly nagy különbség, hogy kedvező körülmények között valami vegyes faj ne keletkezzék.

De nemcsak az állatiasságtól irtózik az ember, hanem a vérfertőzéstől is. Elvben általános, csak a tilalom határai ingadozóak. Majdnem mindenütt tilos szülők és gyermekeik nemi érintkezése, tilos testvérek, gyakran még unokatestvérek házassága is; számos primitív nép eltölti még a törzs vagy clan tagjai közötti házasságot is. Westermarck elutasítja az összes eddigi elméleteket e tilalmak eredetéről. Míg más kutatók szerint az emberiség csak azért kerül a vérfertőzést, mert erre oktatták, Westermarck szerint ennek alapja valami természetes ösztön, nem pedig törvény, szokása vagy tanítás. „Az ösztön normális viszonyok közt lelki lehetetlenségé teszi

vérokonok közösülését.” Temészetes, hogy nem létezik egy ilyen veleszületett idegenkedés közeli rokonok közti házasságtól. de igen természetesen idegenkednek gyermekkoruktól fogva együtt felnőt egyének az egymással való házasságtói, s minthogy ilyen egyének rendszeren rokonok, ezen idegenkedés közel rokonok közti házasságra átment. Ezen természetes idegenkedés létezik és sok néprajzi adat szól mellette, hogy ama házassági tilalom kevésbé illeti a rokonokat mint az együtt élőket. Sok népnél dívik a helyi exogamfa, amelynek semmi köze sincsen rokonsági fokokkal és a rokonok közti házassági tilalom különböző nemzeteknél szorososan függ össze az illetőknek együtt-éléseivel.

A vérfertőzésre vonatkozó tilalmak gyakorta többé kevésbé egyoldalúak, amennyiben majd az anyai ágon való rokonokra, majd pedig az apai ágon valókra vonatkoznak. Sok esetben meg csak közvetve hat rájuk az együttélés. Az idegenkedés együttélők között kötendő házasságtól meghozta a rokonok közti házasságok eltiltását, s minthogy a rokonságot rendszeren a név azonossága jellemzi, sok helyen a két dolgot egybekapcsolták, sőt, ha rokonság sem volt a házafelek között, eltiltották a névrokonok házasságát. Ama szabály, hogy az együttélés visszatart a házasságtól, kivételeket is ismer, de ilyen, testvérek között kötött házasság királyi családokban fordult elő és csakis a családi gőg következménye volt. Különben a túlzott zárkózottság és magány ráviheti az embert a vérfertőzésre; egyéb ily esetnek az oka csak a perverz hajlam. Ami különösen a féltestvérek közötti házasságokat illeti, itt nem alkalmazható az idegenkedés elve, mert a soknejűséggel gyakran jár a családnak megszólása annyi „család”-ra, a hány az anya.

Hogy mi az oka annak, hogy gyermekkoruk óta együtt felnevelt egyének az egymással való házasságtól idegenkednek, Westermarck úgy magyarázza, hogy az oka az ösztönszerű aggodalom, hogy káros hatású a vérokonok közti házasság. A faj boldogulása megkívánja a közösülők némi különféleségét, ami nem zárja ki, hogy az egyedek közt némi hasonlatosság legyen. Ama káros hatások, melyeket észlelhetni úgy a növények önmegtermékenyítéseként mint a rokonállatok közti párosításoknál, bebizonyítják, hogy van ilyen törvény és kétségtelenül az emberre is kihat e törvény. Westermarck úgy hiszi, hogy a vérokonok közti házasságnak rossz hatása sokkal fontosabb a vadembereknél, akiknek igen súlyos a léleléri küzdelmük, mint a kultúrebernél. Különben „eddig még fel nem merültek alapos tények, melyek megdöntötték volna ama nézetet, hogy a vérokonok közti házasságok a fajt többé-kevésbé gyengítik. Természetes kiválás fejlesztette ama ösztönt, amely annyiban elég hatásos, hogy káros egybekeléseket megakadályozzon.”. Ezen ösztön eredetileg az együttéiők egybekelése ellen fordult s később a vérokonok közti házasságra vonatkozott.

Ami a vonzalom, a szimpátia és a számítás hatását illeti a nemi kiválasztásnál, Westermarck szerint a szerelem csak lassan fejlődött ama nemes érzellemmé, melynek a modern kultúréletben oly nagy a szerepe. A hitvesi vonzalom a legvadabb törzseknél sem ismeretlen. Az endogam házassági rendeletek, amelyek a kölcsönös há-

zasságtól bizonyos népekkel, kasztokkal, társadalmi rendekkel és hitfelekkel stb. tiltják, kölcsönös idegenkedésből erednek, de mindinkább eltűnnek, mert mindjobban érvényesül a felebaráti szeretet, a türelmesség és a művelődés, amik csökkentik az elválasztó sorompók számát.

Ami végre a házasságtól való idegenkedés módját illeti, valószínűleg általános volt a nőrablás, amire az ősebert és a vad népeket rávitte a vérfertőzéstől való iszony, ama ama nehézség, amivel meg kellett küzdenie a vadembernek, hogy szép szerivel feleséghez jusson, mikor az apának a leánya értékét megtéríteni nem tudta; az emberek már családi csoportokban kezdtek élni, de a cserekereskedést még nem ismerték; a feleségüket tehát elrabolták.

Amidőn a csereviszony kifejlődött, a nőrablás felváltotta a nő megvétele; később ez is megszűnt, mert tisztességtelennek tartották a leánynak eladását. A nő adás-vevése kétféleképpen szűnt meg: részint tiszta formalitássá lett az adás-vevés, átlületté vagy ajándékok kölcsönös kiosztásává, részint meg kelengye (Morgengabe) vagy hozomány lett a vételár – az előbbi a vőlegény adta az arának, az utóbbit az apa. E változás nemcsak a nagy kultúrmentzeteknél, hanem több vad és félig barbár népnél állott be. Általában a vad népeknél nem fontos a hozomány; alapja inkább a magasabb művelődési fokot jellemző tisztelet és szimpátia a nővel szemben. Gyakran ugyanis a hozomány célja az, hogy nő megélhetését biztosítsa válás vagy özvegység esetében, gyakran meg járulék a közös háztartás költségeihez.

Miután Westermarck az egyházi és polgári házassági intézmények eredetéről szolt, leírja, a házasságnak különböző formáit. A többnejűség a történeti ókor legtöbb népénél dívott és mégis érvényben van több kultúrmentzetben és a legtöbb barbár törzsekben. Mindazonáltal van még számos vad és barbár népcsoport, amely vagy nem ismeri vagy pedig eltiltja a többnejűséget.

De ahol csak dívik, csak egy kisebbségre szorítkozik; de itt két olyanforma átalakításon megy végig, amelynek végcélja az egynejűség: az egyik az, hogy az első feleség előnyben részesül, másik meg, hogy a legkedvesebb nő a favorit. Van törzs, amelyben a sokférjűség (polyandria) dívik, de ez állapot élet is az veszi, hogy az első férj előnyben részesül. A házasság alakjára befolyással van a nemek számaránya. Sok országban több a férfi, másokban meg több a nő. Ezen aránytalanságnak okai a háború, a lányok megölése, a születések eltérő aránya stb. Némely tény arra enged utalni, hogy kietlen hegyvidéken több a fiú és hogy vérokonok közti házasságtól tetemesebb a fiúk száma.

Ha ez igaz, akkor nem tiszta véletlen az, hogy a sokférjűség különösen a hegyi lakók és a szigorúan endogam törzsek között szokásos. Ami meg a többnejűséget illeti, több az oka annak, hogy egy férfi egynél több nőt megkíván. Elsősorban tilos a terhes vagy szoptató nővel való érintkezés; másodsor a vadnépek női rendszeren korán vénülnek és a férfit le nem kötik; harmadsor a férfi szereti a változatosságot. Negyedsor sok férjre nézve több nő egyúttal több munkáskéz, ötödször gyakran a nő meddsége kívánatosá tesz egy másik feleséget, különösen oly népeknél, ahol rendkívül fontos az utód. Kínában

pl. elengedhetetlen követelmény a sok gyermek és különböző primitív népeknél a gyermekek száma adja meg a tekintélyt és rangot. Jóllehet már most előnnyel járhat a többnejűség, mégis tilos számos népnél és még ott sem szabály. ahol elvben nincsen megtiltva. Mindenütt, ahol a női munka korlátozott és nincsen szerzett vagyon, nehezebb esik a férfinak több nő eltartása. Ahol pedig nagy értéket képvisel a női munka, ott megint nagy akadály a nő ára, melyet csak a jómódú férfi adhat meg.

Mint hogy a többnejűség intézménye a nő érzelmét sérti, ott, ahol a nőt tisztelik, az egyesegyedül megengedett házassági forma az egynejűség. A kultúremler szeretete nemcsak külső ingerektől függ, hanem alapja szellemi és lelki szimpátia? élethossziglan fűz egybe és a. egy egyénért való rajongás az Igazi monogám ösztön, amely a többnejűséggel szembenáll. Tény az, hogy a kultúra legalsóbb fokán (amelyen a nemek számarányát nem rontja a sok háború, ahol az életfenntartás eszköze a vadászat s így csekély értékű. a női munka, ahol vagyont nem szereznek, rangkülönbséget nem ismernek), a többnejűség ritkább mint a középfolokon a nagyon valószínű, hogy az ősember monogám volt. A művelődés középfoka ugyan a többnejűségnek kedvez, de a magas civilizáció sok, Vestermarcktól behatóan tárgyalt okból nem óhajtja ágy a polygámiát mint a vad vagy barbár nép. A sokférjűség valószínűleg csak kivétel volt, mert feltételei a férfi-születések túlsúlya és a féltékenységnek majdnem természetellenes hiánya. A sokférjűség, amelyet az őskorban dívónak mondanak, megköveteli az erkölcsiség egy bizonyos mértékét. A legtöbb esetben valószínűleg a legidősb bátyának testvéri szeretetét jelezte és később, midőn még több feleséget szereztek, csoportházassággá fejlődött, amilyen van a Toda-törzsb. (A toda-nő lassanként férje összes felserdült öccseinek feleségévé lesz és egyszersmind férjei lesznek e testvérek a feleség összes felserdült hűgáinak.)

A házasság tartama nem mindenütt élethossziglan. A legtöbb nem civilizált s még sok előrehaladt népnél a férj bármikor elküldheti a nejét. Viszont sok más, még a kultúra legalsóbb fokán álló népnél kivétel a válás. Számot nemzet a házasságot oly frigynek tekintette és tekinti, amelyet a férj csak a törvény vagy szokásjog engedte esetben fölbonthat. Megezik az is, hogy a feleség elküldheti a férjét. Amaz okok, amelyek a házasság tartamára hatással vannak, majdnem azonosak azokkal, amelyek a házasság formáit meghatározzák. De míg a monogámiával többnyire a házasságnak hosszú tartama jár együtt, az ősebernél mégsem így történt. Általában kimondható, hogy a házasságnak a tartama az emberi nem tökéletesedésével halad.

Westermarck remekmunkájának rövid kivonatát a szerző következő megjegyzésével zárjuk le: „A házasság keresztülment a fejlődés különböző fokain, amelyek nem folytak le egyformán. Végre meghozta a fejlődés a női jogok kiterjesztését. A nő nem tulajdona többé a férjének és a modern felfogás szerint a házasság a két fél teljes egyenjogúságán alapuló szerződés. Az emberi házasság története egyúttal története oly frigynek, amelyben a nők lassanként legyőzik a férfiak szenvedélyeit, balítéleteit és önzését.” – A könyv fordítása Harkányiné Weiser Ella gondos munkája.

SZEMLE.

Haladnak az amerikaiak.

az amerikai egyesült államok ötödik állama, amely általános aktív és passzív választójogot ad a nőnek. (Wyoming már 1869-ben, Colorado 1893-ban, Idaho és Utah 1896-ban adta meg.) Az 1889-iki washingtoni népszavazás 19.386 szavazattal, az 1898-iki 9.882 szavazattal vetette el a törvényjavaslatot, melyet most körülbelül 30.000 szavazattöbbséggel fogadtak el.

A férfiliga novemberi választmányi ülésén elhatározta, hogy december 12-én, hétfőn d. u. 6 órakor az Újvárosháza dísztermében nyilvános előadást rendez. Előadóul megnyerte Rudolphe Brodát, a világhírű párisi tanárt, aki a nő választójogának hatását Újseelndra és Finnországra ismerteti majd. A férfiliga a politikai pártokon belül iparkodik most a nő választójogának híveit megszervezni. Nagy meglepéssel vették tudomásul Dirner tanár elnök azon kijelentését, hogy a közélet számottevő férfainak színe-java nyilatkozott a nő választójoga mellett. A tél folyamán még néhány kiváló külföldi előadó meghívását tervezi a férfiliga.

Mégis mozog! A leányok kereskedelmi szakoktatásának ügye a legjelentősebb stádiumba jutott. A temesvári kereskedelmi és iparkamara november 25-én tartott gyűlésén elhatározta, hogy a jövő iskolaévtől kezdve megnyitja régi jó hírű kereskedelmi iskoláját a leányok előtt. Ez a határozat végre a leghelyesebb irányba tereli a nők kereskedelmi szakoktatásának ügyét. A Nőtisztviselők Országos Egyesülete és kitűnő temesvári fiókja gratulálhat magának e fényes sikerhez. A kamara határozatáról a következő tudósítást kaptuk:

A koedukáció kérdésében a referens előadja, hogy a nők a kereskedelmi pályán eddig csakis az alsóbbrendű munka terén tudtak érvényesülni. Keresve ennek okát, azt találták, hogy a nők kereskedelmi szak tudás hiányában szenvednek. A privát kereskedelmi tanfolyamokon a nők szereznek ugyan némi kereskedelmi tudást, de ez csaknem egyenlő a semmivel. Szükséges tehát, hogy a nők is legalább három éven keresztül nyerjenek szakszerű kereskedelmi oktatást. Ezt eddig csak a kiválasztottak tehették meg, akiknek anyagi viszonyai megengedték, hogy külön tanórákat vegyenek. Azon kell tehát lennünk, hogy a kereskedelmi szaktudást a nők is megszerezhessék. A kamara célja tehát, hogy megnyissa a nők előtt is a kereskedelmi iskola kapuját. Ezt a célt háromféleképpen lehet elérni. Vagy felállítanak Temesvárott egy külön női kereskedelmi iskolát, vagy létesítenek a jelenlegi felső kereskedelmi iskolában külön parallel női osztályokat, vagy pedig a koedukáció alapján beeresztik a leányokat a fiúk közé s az együtt nevelé, elvété helyezkednek. Az első

kísérlet lehetetlen, mert sokba kerül. A második mód a kedvezőbb, mert akadálytalanul megvalósítható. Itt csak egy feltétel szükséges és ez az, hogy az első évben legalább 25-30 női tanuló jelentkezék felvételre. Ha ez nem volna lehetséges, ebben az esetben maradna a harmadik mód, a koedukáció. A leányok a fiúkkal egy osztályba járnának. A kamara az előterjesztést teljes egészében elfogadta s elhatározta, hogy az együttnevelés már a jövő évben vegye kezdetét. Hogy ez az együttnevelés nem lesz kártékony hatással, azt számos külföldi példa igazolja s emellett szól a nagyváradi kamarának a temesvári kamarához intézett levele, amely szintén az együttnevelés mellett szól. Nagyváradon már tettek ugyanis kísérletet.

A nagyváradi kamara átiratában kiemelte, hogy a koedukáció úgy a fiúk magaviseletére mint tanulási előmenetelükre a lehető legjobb hatással van. Sokkal szorgalmasabbak és rendesebb magaviseletnek voltak a fiútanulók azon osztályokban, amelyekbe leányok is jártak.

Az állam gyermekvédelmi költségvetése. Az állami gyermekvédelem költségeit a legközelebb a Ház elé kerülő jövő évi költségvetés tetemesen megnyirbálja. Ugyanaz a költségvetés, amely a militarizmus mérhetetlen követeléseinek társadalmunk anyagi erejét a végsőn is túlfeszítő kielégítését tervezi. A törvényhozás e merénylete ellen a magyar asszonyok összességének tiltakoznia kellene. A minden asszony keblében dobogó anyai szív olyan forró hevével, hogy belereszkessen és a nőtársadalom gyilkos megvetésétől fázson mindenki, aki az állam, a mindnyájunk gyermekeit fenyegető merényletet szavazatával támogatná.

Nők az Akadémián. A tíztagú Goncourt-Akadémia Judith Gautier asszony személyében az első nőt választotta tagjai sorába. Mme Curie-t pedig az Académie Française tagságára jelölik.

Nő műegyetemi katedrán. A zürichi műegyetemen dr. Laura Hezner asszonyt magántanárrá nevezték ki. (Nálunk nő még hallgatója sem lehet a műegyetemnek.) Itt említjük meg, hogy a Breslauban újonnan szervezett műegyetemen nők – külföldiek is – rendes hallgatóknak beiratkozhatnak.

A Magyarországi Nőegyesületek Szövetsége közgyűlését a vidék teljes részvétele és a fővárosi egyesületek felháborítóan csekély érdeklődése mellett tartotta meg november 19-én és 20-án. Sajnos, a közgyűlés tárgyalásai így nem is emelkedhettek magasra, nem mélyedhettek el a napirenden volt tárgyak jelentőségének megfelelően. A Szövetség fejlődését újból és újból személyes kérdések kiélézése veszélyezteti, mely sajnálkozására mindazoknak, akik a Szövetségben a nők szervezésének egy

történelmi hivatású testületét látják. A lelépő tanács megmáshíthatatlan elhatározásából kifolyólag a Szövetség elnökségének a kérdése megint nem nyert közkielégítő elintéztést. Az újból megválasztott tanács feladata lesz a Szövetséget eddigi jelentéktelenségéből kiragadni és arra a helyre juttatni, amely szervezetének alapfelfogata szerint megilleti.

Leány, mint kovácsinas. A „Felvidék” írja: „A múlt napokban megjelent a verebélyi főszolgabírói hivatalnál, mint elsőfokú iparhatóságnál Novotny József verebélyi kovácsmester és bejelentette, hogy 14 éves Teréz leányát, aki szintén jelen volt, kovácsinasnak akarja alkalmazni. Arra a kérdésre, hogy a leánynak nem lesz-e terhére az a nehéz mesterség, úgy az atya, mint leánya kijelentették, hogy Teréz már annyi lovat patkolt meg, hogy segédnek is beillenék. Mivel az idevágó törvény szerint nemre való tekintet nélkül az ipar bármely ágának üzését a nő is gyakorolhatja, Novotny Teréz a kovácsinasok sorába felvétetett s 2-3 évi tanakodása után mint segéd s aztán mint mester fogja a szakmájába tartozó munkákat végezni.

Tanítónők érdekei. Azok a tanítónők, akik a szent megelégedettség szemüvegén nézik a világot, legutóbb a saját érdekeik veszélyben forgásából is megtanulhatták, mit jelent számukra a nőmozgalom. A főváros tanítói fizetésrendezésének előkészítésénél ugyanis felmerült az eszme, hogy ezentúl a nőknek, akik eddig legalább ezen a területen egyenlő munkáért egyenlő fizetést kaptak, kisebb fizetést adjanak a férfiakénál. A Feministák Egyesületének pedagógiai bizottsága neszét vette a dolognak és az egyesületen kívül álló tanítónők bevonásával sikerült a tanítónők érdekeit mélyen sértő indítványt leszerelni. Ebből az esetből kifolyólag a pedagógiai bizottság mozgalmat indított, hogy a főváros közoktatásügyi bizottságában a polgári leányiskolák képviselője, Kozma Gyulának halálával megürült helyet növel töltsék be, hogy e testületben a polgári iskolai tanítónők közvetlen érdekképviselőt nyerjenek. Göth Ilona jelölt mellett élénk korteskedés folyik.

A budapesti egyetem nőhallgatói. A múlt iskolaév első felében 7479 hallgatója volt a budapesti egyetemnek. Ezek közül 277, azaz 3.7% nő. A nőhallgatók közül 175 = 63.1% a bölcsészeti karon, 87 = 31.4% az orvosos és 15 = 5.4% a gyógyszerészin végzi tanulmányait.

Nemzetközi választójogi nőkongresszus. A választójogi nőmozgalom forrpontra jutott helyzetének megfelelően nagy és súlyos kérdések megvitatását tűzték ki a Stockholmban június 12-17-éig tartandó kongresszus napirendjére. A svéd előkészítő bizottság teljes erővel fáradság a kongresszus belső és külső sikerének biztosításán. A nyolc napra tervezett kongresszus fáradságos munkáját egy teljes napi pihenő szakítja félbe. A kongresszus szórakoztatására rendezendő kirándulások egyúttal az országos propagandát szolgálják majd. Stockholm város tanácsa dr. Valfrid Palmgrén asszony, városi tanácsos indítványára 4000 koronát szavazott meg a kongresszus céljaira, Lotten von Kraemer asszony, a mozgalom egy lelkes – 83 éves – munkása 1500 koronát ajánlott fel egy kongresszusi kirándulás céljaira. Stockholm társadalmának minden rétege készül a jelentős kongresszusra.

A hollandiai nőmozgalom köréből. Az alkotmány revíziójának előkészítésére kiküldött bizottság újabban élénken folytatja munkáját. Ezért a hollandiai nők választójogi szövetsége engedélyt kért arra, hogy követeléseit a bizottságnak előadhassa. A klerikális-antifeminista miniszterelnök megtagadta az engedélyt, mire a szövetség a bizottság tagjait egyenként kereste fel azzal az eredménynyel, hogy a bizottsági tagok túlnyomó többsége – a választójogi szövetségbe tagnak jelentkezett. – Két autóbilt bocsátottak buzgó feministák egész téltre a választójogi szövetség rendelkezésére. Ilyen segítséggel persze könnyű hatalmas propagandát csinálni.

Csecsemőgondozó női tanfolyam. Az Országos Gyermekvédő Liga a csecsemőhalandóság elleni küzdelemben részt óhajtván venni, elhatározta, hogy Budapesten „Csecsemő-otthon” állít fel. A csecsemő-otthonban alkalmazandó csecsemőgondozó nők kellő kiképzése céljából tanfolyamot nyit, amelynek vezetésére dr. Berend Miklós, a Fehérkereszt gyermekkórház főorvosa vállalkozott. A Liga ez úton is felhívja tehát mindazokat a nőket, akik a csecsemőgondozásra hivatást éreznek, hogy az Országos Gyermekvédő Liga központi irodájában (Wesselényi-utca 6. sz.) a tanfolyamra mielőbb jelentkezzenek, mert a tanfolyam rövidesen megnyílik. A jelentkezőktől megkívánják a magyar és lehetőleg a német nyelv tudását legalább is négy polgári osztály elvégzését. Egészen intelligens, óvónőképzőt vagy tanítónőképzőt végzett nők előnyben részesülnek és a Liga új intézetében azonnal alkalmazást nyernek.

Julie Word Howe. Az amerikai nőmozgalom nestora 92 éves korában meghalt. A nagy asszony több amerikai egyetem díszdoktora volt. A választójogi nőmozgalom pótolhatatlan veszteséget szenved a haláláig szellemi frissességgel dolgozó kiváló íróasszony elhunytával.

Különfélék. A nők választójogi világszövetségének Jus Suffragii című eddigi angol és német kiadása mellett francia kiadás is meg fog jelenni. A francia kiadás 1911. évi költségét Sturdza román hercegnő vállalta. – A francia hadsereg analfabétáinak oktatására Lagardelle asszonyt nevezték ki katonai tanítónőnek. – Novemberben felavatták a kopenhágai nők olvasóklubjának új palotáját. Az 1871-ben alapított klub a világ legnagyobb női könyvtára. Az ötemeletes új palota a könyvtár 3 emeletet elfoglaló helyiségén kívül néhány klubszobát és társalgótermet is magába foglal. – Az angol építészek királyi szövetsége legutóbbi díszülésén John Burns indítványára elhatározta, hogy a Westminster-híd mellett szobrot emel Florence Nightingalnak. – A német színésznők érdekeik megvédésére egyesületet alakítottak, amely a német radikális nőmozgalom alapelveit tette magáévá. – Paris egy elsőrendű divatcégenek plakátpályázatán az első és második díjat nők nyerték el, csak a harmadik jutott férfinak. – A római etruskiai múzeum felügyelői állására, amely egyúttal az Ó-Etruriában folyó archeológiai ásatások vezetésével jár, Mörpurgo asszonyt választották. Az állásra 60 férfi is pályázott. – Höchstben a város iskolai fogklinikájának vezetőjévé Flora Bondi fogorvost nevezték ki.

IRODALOM.

Angol versek magyarra fordítására Keresünk olyan fordítót, aki tökéletes, irodalmi szempontból kifogástalan munkát végez. Ajánlatokat szerkesztőségünk címére kérünk.

Karl Bücher: Die Frauenfrage im Mittelalter. H. Laupp's Verlag, Tübingen. Ára 1.50 M. A nőmozgalom törvényszerűségét kutatók néhány új adatot találhatnak e füzetkékben, amely egyébként a középkor nőéletének igen vázlatos ismertetése. Érdekes pl. összeállítása annak a 200 kenyérkereseti foglalkozásnak, amelyben Németország 1300-1500 között nőket mutat fel. A 200 közül 65 kizárólag csak nőket foglalkoztatott, 17 több nőt, mint férfit, 38 férfit és nőt egyenlő arányban és 81-ben a nők kisebbségben voltak. E foglalkozások közül sokat ma kizárólag férfiaknak tartanak fen, azon a címen, hogy azok férfias pályák. A modern munkaversenyben mindig a nőt tekintik & „férfit kiszorító”⁴ tűrhetetlen betolakodóknak. A középkorban éppen azt az időt tanuljuk megismerni, amikor a férfiak kiszorították a nőt az ősi foglalkozásokból, amelyeket a nők most csak vissza akarnak szerezni.

Salgó Béla: A kettős könyvvitel módszeres tanítása. Methodikai tanulmány. Lampel R. könyvkereskedés r.-t. Ára 1.20 K. Tisztviselők és önálló kereskedők, különösen olyanok, akik a kettős könyvvitel számlaelméletébe be akarnak hatolni, sok hasznosat tanulhatnak e kitérő szakkönyvből. Érdeklődőknek melegen ajánlhatjuk Salgó Béla e tankönyvét.

BEÉRKEZETT MŰVEK:*

Modern Könyvtár. Szerkeszti Gömöri Jenő. Egyes szám ára 40 fillér. Kiadja Politzer Zsigmond és fia. 1. Thomas Mann: A boldogság akarása. 2. Pikler Gyula: A lelki élet alaptörvényei. 3. Kosztolányi Dezső: A szegény kisgyermek panasza. 4. Frank Wedekind: Höstenor. 5. Schwarz Gusztáv: Jogi napikérdések. 6. Szini Gyula: Stúdiumok.

Weltsprache und Wissenschaft. írták: L. Conturat, O. Ispersen, R. Lorenz, W. Ostwald, L. Pfandler. Verlag Gustav Fischer, Jena.

August Forel: Malthusianismus oder Eugenik Ernst Reinhardt, München.

Theodor Rudert: Liebesglück. Verlag für aktuelle Philosophie. Halensee-Berlin. Ára 1.80 M. – Ugyanattól: Neue Theorien über die geschlechtliche Liebe etc. Ugyanott. Ára 2.50 M.

Gabriela Zapolska: Wovon man nicht spricht. Roman. Oesterheld & Co 1910. Ára 4 M.

Bureau international permanent de la Paix: Annuaire du mouvement pacifiste 1910.

Frederick W. Pethik Lawrence: Women's Fight for the Vote. The Womans Press, London. Ára 1 korona.

Parliamentary Franchise (Women) Bill. Second reading debate. Official report. Ára 1 kor.

Elise Gontscharoff: Kurzer Überblick der Tätigkeiten des I. allgemeinen russischen Frauenkongressus in Petersburg. Felix Dietrich, Leipzig. Ára 75 Pf.

Laura Frost: Aus unsere vier Wänden. Zweite Auflage G. B. Teubner, Leipzig.

Elsbeth Krukenberg: Die Frau in der Familie. C. F. Amelangs-Verlag, Leipzig. Ára 5 M.

International Council of Women: First annual Report of the fifth quinquennial period.

* Bírálatakat fentartjuk magunknak.

Ügyvezetőség:
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Pénztáros:
**HILLERNÉ BOLBE-
RITZ GEORGINA**
V., Asany János-u. 1.

A FEMINISTÁK EGYESÜLETE HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Tagági díj tételzés szerint; legalább évi 10 korona.

Gyakorlati Tanácsadó
V. ker., Mária Valéria-
utca 12. II. em.
Hivatalos órák: kedden
és pénteken 6–8-ig.
**Magántanítónők elbe-
lyezése ugyanekkor.**

Politikai propaganda-költségeink fedezéséhez újabbán hozzájárultak:

Politikai bizottságunk gyűjtése	29.70 K
Kórodi Zoltán gyűjtése	1.04 „
Végess Sándorné	10.— „
Greiner Jakabné	200.— „
Dr. Steinberger Sarolta	3.— „
Szabados Klótfld	9.— „
Eddigi gyűjtésünk	6367.48 „

Összesen: 6620.22 K.

Ezenkívül özv. báró Lipthay Bélánétól a Gyakorlati Tanácsadó javára 1335 K adományt kaptunk. Reméljük, hogy a jó példát mások is követik és Gyakorlati Tanácsadónk jövőben fokozottabb mértékben szolgálhatja a tanácsra szoruló nők ügyét. Aki propaganda-költségeink javára még nem küldött adományt, pótolja mulasztását. Jobb későn, mint soha!

DECEMBERI MUNKATERV.

Jegyezzük elő naptárunkban!

2-án, pénteken este 6 órakor az új városházán: Fröken Gina Krog, a norvég Nemzeti Nőszövetség elnökének előadása: Frauenbewegung, Leben und Literatur in Norwegen (Nőmozgalom, élet és irodalom Norvégiában). Jegyek 6, 4 és 2 K-ért, tagoknak 4, 2 és 1 K-ért, karzati diákjegyek 50 filléért kaphatók egyesületünkben és a Bárd-féle színházjegyirodáknak.

5-én, hétfőn este 6 órakor egyesületünkben dr. Engel Zsigmond előadása: A házasságon kívül született gyermek jogvédelmének újabb iránya.

Az előadást vita követi, melynek előkészítése céljából az előadó a következő rövid kivonat előzetes közlését kérte t

A házasságon kívül született gyermek jogi helyzetét egyenlősíteni kell a házasságban született gyermekével. E cél elérésére felhasználandó eszközök közül a legfontosabbak egyike a hivatásos gyámok intézménye, azaz: ha a házasságon kívül született gyermek gyámja olyan személy, aki hivatásszerűen foglalkozik ilyen gyámságokkal. Ez az intézmény azon kedvezőlen tapasztalatok folytán létesült, amelyeket az egyéni gyámság terén szereztek s amelyeknek főoka a legújabb idők nagyarányú gazdasági fejlődése. Külföldön a hivatalos gyámság fényesen bevált; de nálunk csak úgy létesíthető, ha arra az álláspontra helyezkedünk, hogy a gyámságra nem a rokonok vannak hivatva, és hogy a tartási Igény egyedül a gyermeket illeti. Elvben tehát az anya személyes szabadságának némi korlátozásával jár, amely azonban jogos és indokolt.

Az első kezdet már nálunk is megvan és kifogástalanul működik és a további kiépítésre alapul szolgálhat. Legnehezebb probléma a gyámoltak személyes ügyeinek ellenőrzése, amely nem történhet másként, mint ha ezzel hivatásszerűen foglalkozó és állandó fizetésben részesülő nők vesznek benne részt.

12-én, hétfőn, este 6 órakor a Nők választójogáért küzdő férfiuja előadása az új városházán (Prof. Rudolphe Broda (Paris)t Resultate des Frauenstimmrechts in Neuteeland und Finnland. (A nők választójogának hatás. Ujzelandbaa és Finaewágban.) Jífyftc •fywíllítókba t. kaphatók.

17-én, szombaton este 8 órakor az Uránia-színházban: „A Nő és a Társadalom” irodalmi estéje. Jegyek egyesületünkben is kaphatók.

December hó folyamán Budapestre érkezik Suttner Berta bárónő, hogy a Békeegyesületben előadást tartson. Közlebbi adatokat lapunk zártakor még nem kaptunk.

Az ifjúsági csoport munkaterve:

Minden szerdán este 6 órakor egyesületünkben: Gerenday Armin joghallgató vitával egybekötött előadása: Charlotte Perkins-Gilman elmélete a nő gazdasági helyzetéről.

Minden szombaton este 6 órakor egyesületünk helyiségében irodalmi előadások.

NOVEMBERI KRÓNKA.

Nevelésügyi értekezletünk azoknak az ellenérveknek cáfolásával foglalkozott, amelyeket Kemény Ferenc és Ungváry Lajos hoztak fel a koedukáció ellen. Ügyvezetőnkön kívül Fellner Gyulán c, Kohlbach Bertalan dr. és Sá f á r y Irma szóltak hozzá a kérdéshez. Kifejtették, hogy mind a tanítás eredményére, mind a kétneműbeli ifjúság között uralkodó elfogulatlan érintkezés lehetőségére milyen üdvös hatása volna annak, ha fiúk és lányok közösen végeznék tanulmányait. Hangsúlyozták továbbá, hogy a fiuközépiskolák megnyitása lányok előtt – különösen vidéken – milyen sürgősen kívánatos a mai leánygeneráció érdekében.

Rendkívüli közgyűlésünk elfogadta az alapszabályok olyan módosítását, amely ifjúsági csoport alakítását és egyesületeknek, mint tagoknak, egyesületünkhöz való csatlakozását teszi lehetővé. Két budapesti egyesület elnöke azonnal bejelentette csatlakozását; kérjük tagtársainkat, szíveskedjenek minden olyan egyesületben, ahol befolyásuk van, a csatlakozást – amely minimális anyagi áldozattal jár – indítványozni. Az alapszabálymódosítás után ügyvezetőnk ismertette egyesületünk működésének eredményét.

Az ifjúsági csoport november 5-én ismerkedési estét rendezett. Első házi előadását Gyömrői Boriska tartotta, aki A házikisasszony helyzetét ismertette; azokra a kötelességekre utalt, amelyeket a mai leány tartozik teljesíteni a társadalom széles tétegei ve szemben; viszont azokat a jogokat ismertette, amelyeket igénybe vennie nemcsak szabad, hanem kell: amikor egyéni hajlamainak érvényesítéséről, pályaválasztásról és jövőjének kialakításáról van szó. A magyar nőmozgalom történetéről, mivel a bejelentett előadó, Lóránt Lenke kénytelen volt elutazni, Szabados Piroska tartott előadást. A novemberi nyilvános előadáson az ifjúsági csoport ideiglenes elnöke, Békássy Gyöngyi ismertette a csoport feladatát és munkatervét; Glücklich Vilma pedig a feminizmusra vonatkozó téves nézetekről beszélt. A nagyszabású előadásokat érdekes vita követte. A hallgatóság köréből nagyon sok új tag csatlakozott a csoporthoz.

Vidéki előadások. Novemberben Besztercebányán, Zólyomban, Temesvárott és Nagyszombaton tartottak egyesületünk előadói ottani egyesületek meghívására előadásokat. Decemberben pedig Szombathelyre, Nyiregyházára, Fiúméba és több más váróiba hívták meg előadókat.

**Külföldi meghívó-
kat és értesíté-
ket nem küldünk.**

A NŐTISZTVISELŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE HIVATALOS ÉRTEBITÉSEI.

**Postatak. 17764.
TÉLEFON 80—75.
Egyesületi helyiség:
VI., Andrássy-út 83.**

Művészestély a Vigadóban.

Művészestélyünket ezúttal farsang elején,
január 14-én

rendezzük a fővárosi Vigadóban. Az estély művészi programját most állítja össze a vigalmi bizottság. Ez a bizottság nagyon kéri a összes tagtársakat, hogy támogassák munkájában, mert csak egyesült erővel érhetjük el azt az erkölcsi és anyagi sikert, mely eddigi rendezéseinket kísérte.

A vigalmi bizottság minden Kedden este 7-8 óráig ülésezik és szívesen lát ülésein minden érdeklődő tagtársat.

ÖSSZEJÖVETELEK DECEMBER HAVÁBAN.

7-én, szerdán este fél 9 órakor: Martos Viktor gépészmérnök előadása: „Elektromosság mindenütt”.

9-én pénteken este 8 órakor a Ferenc József kórház előadást rendez egyesületünk helyiségében. Előadó dr. Kőszeg Miksa. Tárgy: Az emésztésről. Belépődíj nincs.

11-én, vasárnap az Iparművészeti Múzeum karácsonyi kiállításának megtekintése. Találkozás d. e. 10 órakor a Múzeum előcsarnokában. (IX., Üllői-út.)

14-én, szerdán este fél 9 órakor Szabados Klótild előadása.

17-én, szombaton „A Nő és a Társadalom” művészestélye (1. a fedőlapot).

21-én, szerdán este fél 9 órakor báró Proff-Kocsárdné előadása.

25. és 26-án kellő számú jelentkezés esetén kirándulás a Dobogókőre. Jelentkezéseket december 10-éig kérünk 3 korona betét lefizetése mellett.

28-án, szerdán este fél 9 órakor vitaestély. Tárgya: „Mit tehet az egyesület a fiatal tagtársak szórakoztatása érdekében?” A vitát bevezeti Schnur Rózsika.

Tornatanfolyamunk, mely november elején kezdődött, máris nagy kedveltségre talál látogatóinál. Nagy kedvvel üzik a pompás gyakorlatokat és játékokat Proff-Kocsárdné bárónő vezetése mellett. A tornaórák hétfőn és csütörtökön vannak este 7-8, illetve 8-9 óra között szabad választás szerint. Csatlakozni még lehet, nagyon mérsékelt tandíj mellett.

Üdülőtelep. Az üdülőtelep javára megindított szelvénygyűjtés engedélye ez év végével lejár. Kérünk sürgős elszámolást.

Novemberi krónika. November folyamán résztvettünk a Magyarországi Nőegyesületek Szövetségének közgyűlésén, amely indítványunkra állást foglalt a női kereskedelmi szakoktatás javítása érdekében. A Nőszövet-

ség küldöttségben adja át az erre vonatkozó memorandumot a közoktatási és kereskedelemügyi ministereknek és a főváros polgármesterének.

Novemberi választmányi ülésünkön 40 rendes tagot vettünk fel az egyesületbe. Elhelyezés 50 volt.

Szerdai összejöveteleink sorozatát november 23-án jól sikerült hangversennyel nyitottuk meg. Közreműködtek a hangversenyen: Gyagyovszky Emil költő, Schwimmer Franciska zongoraművész, Hajós Fülöpné, Hajós Fülöp, Sipos Dezső és Hollós Zoltán vonós négyes.

30-án Glücklich Vilma tagtársunk tartott kitűnő előadást „Mi köze a nőtisztviselőnek a feminizmushoz” címen. Úgy neki, mint a hangverseny közreműködőinek ez úton mondunk hálás köszönetet.

Szombathely.

November folyamán a hétfői könyvtár-órák és a csütörtök-esték elég látogatottak voltak.

17-én tartott választmányi ülésünkön is nagy számban voltunk jelen, melyen dr. Körösi Aladár ügyvéd vál. tag bejelentette, hogy a Kereskedelmi Körben jogi tanfolyamot fog tartani, melyen tagtársaink díjtalanul résztvehetnek. Oly nagy szükség van hiányos jogi ismereteink kibővítésére, hogy mindnyájan örömmel ragadjuk majd meg ezt az alkalmat.

Ugyancsak 17-iki vál. ülésünkön határoztuk el, hogy résztveszünk a Kereskedelmi Kör által a teljes, 36 órás vasárnapi munkaszünet érdekében tartandó nagygyűlésen, melynek előkészítő ülésére meghívást kaptunk, s melyen Rosenbergné Feiglstock Sári és Goldschmied Frida képviselik egyesületünket.

A 27-iki tea-délután sikeréről legközelebb fogok beszámolni.
TROMBITÁS ERZSI.

Temesvár.

Nagy élénkség uralkodik egyesületünkben. Örömmel konstatálhatom, hogy tagjaink mind jobban és jobban vesznek részt közös munkáinkon és ezáltal lehetővé teszik, hogy egyesületünk minél több szépet és nemeset alkosson.

Általános érdeklődés mutatkozik a Glücklich Vilma úrhölgynek folyó hó 27-én, délután 5 órakor a városház dísztermében tartandó előadása és az ezt követő vita iránt, melyet Kácsér Romulus szerkesztő úr fog megindítani. Minthogy egy női kereskedelmi iskolának létesítése a kereskedelmi és iparkamarához intézett kérésünk folytán aktuálissá vált, jónak tartottuk a koedukáció kérdését előadásban vita tárgyává tenni büszkeséggel állíthatjuk, hogy a közönség érdeklődését ezen vitaestély

íránt a legnagyobb mértékben felkeltettük, úgy hogy a tanerőkön kívül egész egyesületek is kilátásba helyezték megjelenésüket. Reméljük, hogy tagjaink teljes számban lesznek jelen ezen az estélyen, nehogy úgy lássék, mintha nem volna elég intelligenciánk ily fontos és komoly kérdés megértéséhez.

De e fontos kérdések mellett tagjaink szórakoztatásáról is gondoskodtunk. December 10-én a Délvidéki kaszinóban táncal egybekötött tombolaestélyt rendezünk. Tagjaink buzgósága folytán a jegyek eladása máris serényen folyik. Nagy a reményem és bizodalom, hogy az a tombolaestély méltán sorakozhatik majd eddigi nagyon sikerült multságaink mellé.

Egyúttal arról is értesítem az egyesület tagjait, hogy könyvtárunk részére magyar szerzők leghíresebb műveit vásároltuk. A könyvek hetenkint vasárnap d. e. 11-12 óráig kerülnek kiosztásra. Nagy örömünkre szolgálna, ha a tagok itt is nagy érdeklődési tanúsítanának.

Végül jelentem, hogy a tagok létszáma megint hárommal szaporodott.

TENNER DÓRA.

A Fonciére biztosító alaptőkeemelése. A Fonciére Pesti Biztosító Intézet igazgatósága elhatározta, hogy az intézet alaptőkéjének fölemelésére tesz kezdeményező lépéseket. Ennek megfelelően a társaság kilényi Kilényi Hugó ny. miniszteri tanácsos elnök elnöklése mellett 22 részvényes jelenlétében, akik összesen 410 szavazatot képviseltek, rendkívüli közgyűlést tartott, amely az igazgatóság javaslatára elhatározta, hogy a részvénytőkét ötezer darab kétszáz korona névértékű új részvény kibocsátásával három millió koronáról négy millió koronára, vagyis egy millió koronával felemeli. Ezt az alaptőkeemelést az intézet rohamos és állandó fejlődése tette indokolttá, mint azt az igazgatóság jelentése is kiemeli.

„Bizonyára megelégedéssel értesültek – úgymond – a részvényesek arról, hogy intézetünk felvirágoztatására

irányuló törekvéseinket siker kísérte és hogy ehhez képest üzletünk évről-évre biztató módon halad előre. Sőt különös megelégedéssel utalhatunk e helyütt arra a körülményre, hogy intézetünk díjbevételei csak az utolsó 10 év alatt majdnem az összes ágazatokban közel megkét-szereződtek s ma már oly mérvre rúgnak, amely joggal eléggé tekintélyesnek mondható. Ezek az eredmények értékes bizonyítékát szolgáltatják annak a bizalomnak, amelyet lelkiismeretes üzletvitelünk révén általában bírnak és amely egyúttal megnyugtat bennünket arra nézve is, hogy üzletünk állandó fejlődésére a jövőben is számíthatunk. Hogy azonban mindinkább gyarapodó üzletünk részére minél szilárdabb anyagi alapokat teremtsünk, szükségesnek tartjuk, hogy üzletviteli és biztosítéki tőkénket szaporítsuk, annál inkább, mert meggyőződésünk, hogy ezzel nemcsak intézetünk részéről fogunk jelentékeny előnyöket elérhetni, hanem, hogy a felemelt tőkének megfelelő, jó kamatoztatására is számíthatunk.”

A közgyűlés a részvénytőke felemelését célzó javaslatokat és ezzel kapcsolatban az alapszabálymódosításokat egyhangúan elfogadta. Az igazgatóság javaslatainak értelmében a jelenlegi részvényeseknek 3 darab régi részvény után egy új részvény bocsátatik rendelkezésre 360 koronás árfolyam mellett. Az elővételi jog 1910. november 28-tól december 10-ig a Magyar Általános Hitelbanknál Budapesten vagy a cs. kir. szabadalmazott Osztrák Hitelintézetnél Wienben jelentendő be, mely bejelentéssel egyidejűleg 160 korona a tartalékalap jájára befizetendő. 1911 január hónap 1-28-ig további 100 korona és 1911 február hónap 1-28-áig a még hátralékos 100 korona fizetendő be. A részvénykibocsátás teljes sikerét a Fonciére a hozzá közelálló pénzcsoporttal kötött megállapodással eleve biztosította. E pénzügyi művelet a társaság garanciális alapjainak erőteljes meggyarapodását jelenti, amely azt a bizalmat, mellyel a Fonciére mindenfelől találkozik, bizonyára még csak szilárdítani fogja.